

VÅRT MÅL: Et fritt levende selvvirksomt samfunn
VÅR METODE: Selvkontroll og hensynsløs, men objektiv kritikk
VÅRT MIDDEL: Ny livsorientering bygget på Kristusimpulsen

MOTTO: Riv ned alle gjerder som skiller menneskene og hindrer dem fra å oppleve og erkjenne våre dype fellesinteresser innenfor vårt felles samfunn. Frem med helhetsfølelsen og totalitetsbevisstheten. Ned med partipolitikken og klassekampen. Frem med det frie levende selvvirksomme samfunn.

Vitenskapens fabler

Vitenskap er en del av menneskets evige søken etter å forstå virkeligheten. Det er mer enn bare å observere, måle og beregne: det er også en søken etter mening og sannhet. Vitenskapen er opp tatt ikke bare av hvordan ting virker, men hva ting i verden er og hvorfor de er slik vi finner dem.

Av E. Laszlo

Men forskere ser ikke verden gjennom sitt eget uberørte vesen, mer enn andre. De ser verden gjennom sine teorier om den spesielle del av verden de undersøker. Etablerte teorier er noe som "virker" – noe som gjør det mulig for forskerne å forutsi ting på bakgrunn av hva de observerer. Og når de tester disse forutsigelsene med nye observasjoner kan de finne ut om det de ser stemmer med hva de har forutsagt. Hvis det stemmer, kan man si at teoriene i det store og det hele gir et korrekt bilde av hvordan ting forholder seg innen det aktuelle område, hva tingene er og til og med hvorfor de er som de er.

Men så kan det skje at nye observasjoner ikke stemmer med hva som er forutsagt. I så fall er observasjonen en «anomali» i lys av teoriene – en gåte uten noen forklaring for hånden. Av og til kan man hankses med slike anomalier ved å utvide eksisterende teorier til å omfatte også de nye observasjonene. Da blir teoriene beriket, og vitenskapen får bekreftet og utvidet sin kunnskap om verden. Men det kan også skje at anomalierne hoper seg opp og at det blir vanskelig å tilpasse teoriene. Istedenfor å fortsette å strekke teoriene, kan det da hende at ledende teoretikere begynner å lete etter en mer innsiktsfull og kanskje enklere teori for å få kjensgjerningene til å stemme. Den nye teorien må ha med seg alt som dekkes av den gamle teorien. I tillegg må den gjøre rede for de urovekkende forhold som har dukket opp og integrere det hele i en mer vidtrekkende forståelse. Det var det

til Einstein gjorde ved inngangen til forrige århundre, da han sluttet å lete etter løsninger på lysets merkelige oppførsel innenfor et newtonsk rammeverk og i stedet skapte en helt ny forståelse av fysisk virkelighet gjennom relativitetsteorien. Som han selv sa – «vi kan ikke løse et problem med den samme tenkemåten som har skapt problemet». På forbausende kort tid oppgav de fleste fysikere det klassiske fundament som var lagt av Newton og begynte å arbeide ut fra Einsteins revolusjonære tenkning.

I begynnelsen av det 20. århundre gjennomgikk vitenskapen et grunnleggende tankeskifte – et paradigmeskifte. Nå, ved begynnelsen av det 21. århundre, skjer et nytt paradigmeskifte, en ny vitenskapelig revolusjon. Den er like fundamental som skiftet fra det mekanistiske verdensbilde etter Newton til Einsteins relativistiske univers, og det har større konsekvenser for måten vi tenker og lever på. Den vitenskap som ruller opp over horisonten forteller oss at universet er et sammenhengende hele, og at vi er en integrert del av det.

Dette er en revolusjon som en god stund har vært i emning i vitenskapens avantgarde-kretser. Vitenskapelige revolusjoner er ikke prosesser som uten videre smekker til med en ny teori hvor alt er på plass. De kan rulle forholdsvis fort avgårde, som Einsteins teori, eller saktere, som skiftet fra klassisk darwinisme

til en mer systemisk post-darwinistisk biologisk teori. Før slike "revolusjoner" setter seg vil det være adskillig turbulens i berørte disipliner. Mainstream vitenskapsmiljøer vil forsvare etablerte teorier, mens andre er frittenkende og leter etter alternativer i randsonen. De siste kan komme opp med nye og ganske radikale ideer. De ser de samme fenomenene, men med andre øyne. En stund kan slike alternative oppfatninger virke underlige, om ikke fantastiske. De kan ligne på fabler, sprunget ut av ivrige forskerfantasier. Men det dreier seg ikke om fantasifostre. Det er seriøse forskeres oppfatninger basert på rigorøs resonnering for å sammenholde det som allerede er kjent på det aktuelle området med det som er nytt og uforstått. Og det er oppfatninger som kan testes, slik at de kan bekreftes eller settes til side gjennom observasjon og eksperiment.

Undersøkelse av anomalier og fremstilling av fabler som kanskje kan forklare dem utgjør et grunnmønster i vitenskapen. Hvis anomalierne vedvarer til tross for forsøkene på å innordne dem, og hvis en eller flere fabler fremsatt av nytenkende forskere gir en enklere eller mer logisk forklaring, kommer man før eller senere til et punkt hvor en kritisk masse forskere (gjærne yngre) ikke lenger holder fast ved det gamle paradigmet og slutter seg til det bedre alternativet. Dermed blir det som til da hadde vært en fabel, akseptert

– eller i det minste alvorlig overveiet – som vitenskapelig teori.

Tallrike eksempler forteller om vellykkede så vel som feilslåtte fabler i vitenskapen.

Bekreftede fabler – i dag verdsatte vitenskapelige teorier – omfatter Darwins og Wallaces ide om at forskjellige arter utvikler seg fra et felles opphav, det samme gjelder Guths og Lindes forestilling om at universet gjennomgår en superrask "inflasjon" like etter big bang. Avlagte fabler omfatter Hans Driesch's ide om at livets utvikling følger en på forhånd fastlagt plan i en prosess (en enteleki). Det samme gjelder Einsteins hypotese om en kosmologisk konstant, en ekstra fysisk kraft som holder gravitasjonen i sjakk og hindrer universet i å kollapse.

Under en vitenskapelig revolusjon, når etablerte forestillinger i økende grad blir revurdert og kritisert, er frontforskernes fabler særlig betydningsfulle. De bærer kimen til mer dyptlodgende eller mer eksakt viten, som kan føre vitenskapen videre. Likevel kan det finnes tider hvor ingen riktig vet hvilke frø som vil vokse og bære frukt. Dette er situasjonen i en rekke sentrale vitenskapelige disipliner i dag.

Dagens vitenskapelige revolusjon er mer vidtrekkende enn tidligere tiders. Den berører en rekke disipliner samtidig. Et økende antall merverdige fenomener viser seg i fysikkens kosmologi, i kvantefysikken, i evolusjonsbiologi og kvante-

biologi, og i den nye disiplinen bevissthetsforskning. Dette er fenomener som både skaper voksende usikkerhet og gir impuls til å lete bak etablerte teorier. Konservativt forskere kan hevde at bare ideer som publiseres i etablerte tidsskrifter og gjengis i standard lærebøker er vitenskapelige. Samtidig er det en kunnskapsfront som leter etter fundamentalt nye forestillinger, inklusive noen som ville vært oppfattet som rabiate innen den aktuelle disiplin for bare få år siden. Som en følge av dette har vi fått en vitenskapelig verden med utstrakt fabel-aktighet innen en rekke disipliner. Det er en vitenskap som slår om seg med mørk materie og mørk eller virtuell energi i kosmologien, med mikropartikler som ikke har noen bestemt plassering i tid og rom i kvantefysikken, med levende og intenst sammenhengende materie i biologien, og med transpersonlige forbindelser som er uavhengige av tid og rom i bevissthetsforskning – for å nevne noen av dagens påtrengende ideer.

Selv om vi ikke vet hvilke av dagens spesielle fabler som er akseptert vitenskap i morgen, kan vi allerede nå si noe om hva slags fabler som ligger godt an. De mest lovende har visse fellestrekk. I tillegg til å være nye og logiske, møter de anomalierne på en helt ny og meningsfylt måte. De viktigste anomalierne i dag kjennetegnes av koherens og korrelasjon. Forskere innen et voksende antall vitenskapelige områder studerer dette som et både overraskende og betydningsfullt fenomen. De finner koherens og korrelasjon hvor det ikke skulle finnes – i henhold til det gamle paradigmet. Fablene som griper fatt i dette på en fornyende og logisk måte snakker om ikkelokalitet, om aktiv informasjon, kvanteaktig koherens og en ny type subtil energi i naturen. De ser for seg en verden hvor systemene er ikkelokalt koherente, med elementer som er spontant og varig korrelert med hverandre selv om de er langt fra hverandre i rom og tid.

Koherente systemer utgjøres ikke av en mekanistisk samling separate og separerbare deler. De er organis-

Samfunnsliv

Sosialpsykologisk avis
Organ for folkebevegelsen
for ny livsorientering
(Tidligere Samfundspartiet)

Bertram Dybwad Brochmann
grunnlegger

Dag Ove Johansen
8200 Fauske
tlf. 756 42 754

E-post: dagoj@online.no
redaktør

Grunnlagt
1931

Anders Ryste
disponent og hjelperedaktør
6150 Ørsta

Med i redaksjonen

Astrid Strømme
Indre Sædal 16,
50 44 Nattland

Aase Brenne
Utløbakken 43
5260 Indre Arna

Ved innbetalinger benyttes
NB! Postgironr.: 0532.08.40645

Internett: www.samfunnsliv.no

Gjenfødelse i ånd og sannhet

Ingen tør benekte at Bibelen er inspirert av livets far. Intet dikterverk og intet drama forteller oss så utførlig om vårt bevisste som vårt ubevisste driftsliv. Bibelen vil derfor få en renesanse som aldri før etter hvert som sjeleforskningen og dybdepsykologien lærer oss å forstå bibelens symbolikk, kristendommens indre aspekt og Jesus Kristus som verdens mentale frelser.

Læren om Gud som allmektig og skjebnebestemmende faktor inne i menneskene selv avløser eller vil suksessivt avløse enhver molokkdyrkelse så vel på det religiøse som på det politiske og økonomiske område. Etterhånden skal vi lære oss selv å kjenne og komme i kontakt med krefter som vi før ikke visste om.

Da oppstår den riktige kunnskap, den virkelige viten, når de dypeste åndelige krefter frigjøres i oss selv.

Dette vil bety intet mindre enn en verdensrevolusjon, men uten blod, svette og tårer.

Da kommer i beste forstand det ekte og originale fram i oss. En får mot til å følge sin indre livsplan og intuisjon, men enhver må selv bestemme fart og etappelengder, men målet er det samme for alle, nemlig:

Full realisering av medfødte anlegg og evner, full forståelse av sjeledypets intensjoner og symbolenes mening. Full indre tillit og aksept, full potens i alle plan.

Da realiserer Gud seg i vårt levnet, da oppleves Gud som indre realitet, da er skyld og idealer blitt forvandlet, moralvurderinger opphevet og erstattet med forståelse og innsikt i livssammenheng.

Når vår egen bevissthet slik blir hevet, forstår vi det som før var ufattelig og kjenner en glede så stor at intet ord strekker til for å beskrive den fryd i vår sjel, når den i sitt eget dyp møter grunnvullen i det egne jeg og i all virkelighet.

"Ingen har sett Gud eller hørt hans røst", sier Jesus Kristus, "thi Gud er en ånd og den som vil tilbe ham, må tilbe i ånd og sannhet". Og videre: "Guds rike er inneni eder. Bli fullkomne som eders himmelske far er fullkommen. I har hørt de gamle har sagt osv., men jeg sier eder osv. Det er meget som jeg ennå har å si eder, men I vil ikke forstå det nå, men sannhetens ånd som var og er skal veilede eder til hele sannheten. Vandrer i sannheten, så skal sannheten frigjøre eder. Min far arbeider og jeg arbeider". Og til sist fra Golgata: "Far forlat dem, thi de vet ikke hva de gjør".

Denne serie av uttalelser av Kristus, bekrefter på en overbevisende måte at skapelsen ikke er avsluttet, men at en levende åndelig dynamikk og skapelse selvvirksomt pågår og har pågått bak vår rygg fra tidenes morgen.

Nett no

Nett no kan du sjå "Jesus-nett". Nyeste nett-nytt på Internett. Det nett-Jesuanske budskap distribueres på nynorsk av nettstedredaktøren. Hans sinn er fylt av religiøs bekymring for våre synder. Så han forsømmer ingen anledning til å fordømme selve dødssynden: Pornografi!

Gudskjelov har den gode mann ikke et øyeblikks tvil om hva som ikke er godt for oss. Takk og pris for de gode samaritanere som aldri forsømmer å påminne oss om det viktigste her i livet. Og at det er fra "Jesus alene", det kommer.

Som kjent var det jo Jesus som ustoppelig fokuserte oppmerksomheten under andres beltested, i sin forkynnelse om underlivet. Mens fariseerne forkynte den frelsende mulighet til det evige liv, og "det ene nødvendige": "Søk først Guds rike".

Svein Otto Hauffen

LEDER -

En psykologi som utvikler menneskets selv

«Nyere forskning legger vekt på det komplekse forholdet mellom følelser og læring. Følelsene eksisterer sammen med søking etter kunnskap, ved problemløsning, når det tas avgjørelser og ved mestring av nye ferdigheter.»

Marianne Brodin og
Ingrid Hylander

Av Astrid Strømme

B.D.B. var åpenbart imot en psykologi som skaper motsetninger mellom fornuft og følelser hos mennesker. Etableres det motsetninger mellom hode og hjerte i de fem første barneårene er grunnlaget lagt for problemer seinere i livet. F.eks. regner voldsforskere med at menn som utøver vold har opplevd vold i barneårene...

Forestillingene om den rene fornuft har eksistert i flere hundre år. Det er ikke uvanlig å knytte splittelsen av følelser og forstand til mannen og filosofen Rene Descartes.

De siste 20 årene har forskningen nyorientert seg: et nytt menneskebilde er født til verden. Vitenskapen har dokumentert at mennesket er ånd (jfr. E. Laszlo, Revolusjon i vitenskapen). Relasjonsforskningen sier at barn er kompetente personer fra fødselen av. Hva betyr det? Hvordan skal vi forstå det?

Det er mye ubalanse i det psykiske liv hos dagens mennesker. Mye har med fiktiv-økonomien å gjøre. Men mye har også mye å gjøre med de fem første årene i barns liv. Det er da byggesteinene i vår personlighet legges. Disse byggesteinene har avgjørende innflytelse på atferden, handlingen vår, helse, trivsel.

Barneoppdragelse og kunstnere blir vinnere i morgendagens samfunn, sier Dag Andersen i boken «Det femte trinnet». Et stikkord: sosial kompetanse er begreper som går igjen hos mange personer som gjør seg refleksjoner om problemer i samspillet mellom mennesker. Dette gjelder ikke minst mobbing på skolen barn imellom. B.D.B. anerkjente problemet, og ville med Totalitetsøkonomien bidra til en sosial revolusjon.

Hva med følelser som byggesteiner? Er det reelt å snakke om det? Ja, absolutt etter min mening. Kirsten Vindal, forfatter av boken «Barn møter fremtiden», sier at dagens unge har mye faktakunnskaper, men mangler et nyansert verdiliv, et indre følelsesliv som gjør dem i stand til å håndtere kunnskapen...

Følelser er altså byggesteiner i barns personlighet. Forskningen viser at barn er kompetente, kunnskapssøkende og søker aktivt kontakt fra første stund. Barn har behov for å bli sett, forstått og bekreftet i sine følelsesopplevelser. Det gir unger sosial kompetanse å oppleve samvær, samspill og enighet i kommunikasjon med andre. Som sagt: verden kommer ikke i orden før menneskenes innbyrdes forhold kommer i orden...

Daniel Sterns teori handler om hvordan barn utvikler sin egen opplevelse av hvem de selv er. Her aner vi noe brochmansk. B.D.B. brukte som forskningsmetode introspeksjon, han utforsket sitt eget sinn for der igjennom å forstå andre. Sterns teori handler om hvordan barn gradvis kan utvikle seg selv. Kjenn deg selv, heter det jo. Jeg vil tro at Sterns teori er et redskap til dette.

Marianne Brodin og Ingrid Hylander har behandlet Sterns teori i boken «Selv-følelse – å forstå seg selv og andre». Måten disse psykologene tar for seg unger sine følelser på, gir et godt utgangspunkt for å forstå voksne sine følelser på.

Å ha interesse for noe er akseptert. I all skapning og alle læring er interesseeffekten til stede som en nødvendighet.

Glede oppstår når et ubehag forsvinner. Når barnet begynner å knytte kontakt med andre på samspillområdet, forandrer den spente interessen seg til glede. Glede skaper med ord samhörighet og kontakt mellom mennesker.

Forbauselse er den mest nøytrale følelse. Den oppleves som verken positiv eller negativ.

Redsler. Når inntrykkene blir for sterke eller forvirrende, blir det lille barnet redd.

Åsa har satt på seg hatt og mustasje og dukker plutselig opp bak et hjørne. Wilhelm blir kjemperedd. Først stirrer han bare, så kommer gråten. Han slutter ikke før hun har tatt av seg mustasjen.

Gråt. Gråt oppleves av mange som ubehagelig. Men barn gråter jo rett som det er. Å finne ut hvordan en kan håndtere følelsene sine og finne løsninger i de ulike situasjoner, er en kompetanse barn trenger å lære.

Sinne. Alle barn viser iblant sinne. Sinnet er en styrke som alle trenger for å forsvare seg mot krenkelser.

Skam. Opplevelse av skam er verst av alle følelser for barn å oppleve. Skammen vekkes når det lille barnet plutselig avbrytes i noe som er interessant og gledefylt. Barn mellom 3 og 5 år får i samspill med voksne den dominerende av den tid de er sammen kjefte og irettesettelser. Dette betyr utvikling av den verste av følelser, nemlig SKAM.

Vi går mot en økologisk krise i den vestlige verden. Derfor er det all grunn til å arbeide på flere felter. B.D.B. var for et helhetssyn. Forskningen har jo dokumentert premissene: alt henger sammen, også følelser og forstand må smelte sammen. Ytre atferd må styres av indre liv. Derfor må vi lære å håndtere vårt følelsesliv. Det er naturlig å begynne med barna.

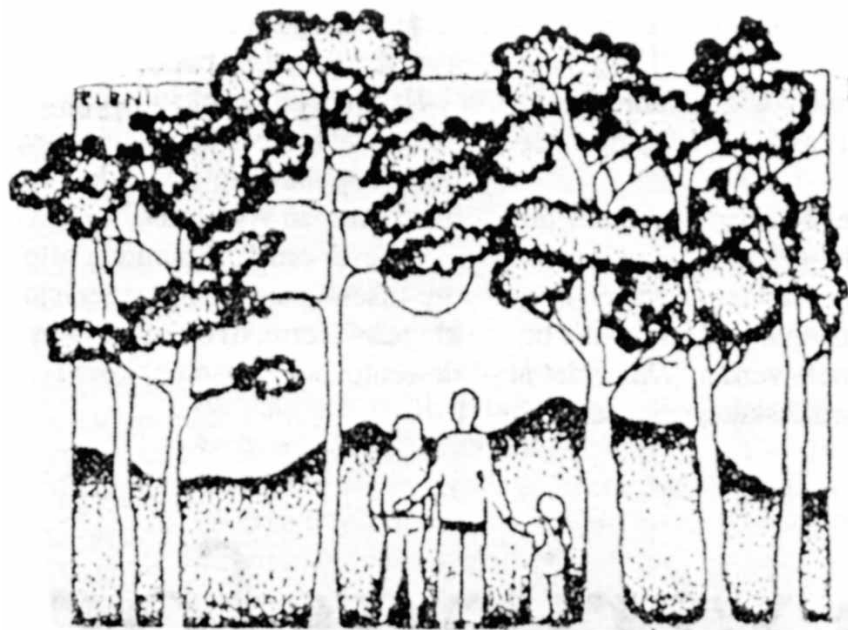
☐ Astrid Strømme

Redaktører 2006

JANUAR: Dag Ove Johansen
FEBRUAR: Astrid Strømme
MARS: Dag Ove Johansen
APRIL: Astrid Strømme

MAI: Dag Ove Johansen
JUNI: Astrid Strømme
AUGUST: Astrid Strømme
SEPTEMBER: Dag Ove Johansen
OKTOBER: Astrid Strømme
NOVEMBER: Dag Ove Johansen
DESEMBER: Astrid Strømme

Hva er et desentralisert samfunn!

La oss tenke oss at vi i Norden bestemte oss for å gå motsatt vei at det grådighets-samfunn vi er kommet i. Da ville vi nedkapitalisere, eller dekapitalisere i stedet for å oppkapitalisere. Vi ville slå inn på det «lønnsomme prisfalls veg»!

Armand Edgar Nyhus

Foredrag fra i sommer

Når vi dekapitaliserer, gjør vi samfunnets økonomi til en rentefri representant for realverdiene for de virkelige verdier. Et desentralisert samfunn blir målet, der folket finner fordel av å flytte fra byene og ut i distriktene. Når vi dekapitaliserer og gjør økonomien til en rentefri representant for realverdiene, og uten rente, så forsvinner det psykiske presset menneskene i dag er utsatt for gjennom dagens økonomiske tenkning. Et desentralisert samfunn er et samfunn hvor f.eks. en primærnæring som landbruk, er høyt satt. Det ville bli produsert billig og den fattige verden ville få nytte godt av det desentraliserte samfunns produkter. I det desentraliserte samfunnet ville distriktene få spesialisert miljøvennlig industri som produserte for menneskeheten, slik at verden fikk nytte godt av den overflod av produkter som finnes, noe som ikke er tilfelle under det kapitalistiske grådighets åket som regjerer i dag. Pengene er i et slikt samfunn bare et rekneskapsmiddel for varebytte, og bankvesenet er rekneskapsentraler, eller clearing houses som har som oppgave og holde rede på nasjonens produksjon og overskudd, som så blir brukt til å betale nasjonens utgifter i materiell henseende og kan betegnes som en skatt.

I det desentraliserte samfunnet er det ikke politisk styre, ingen politisk parlamentarisme, men bransjestyre der du med din spesialinnsikt samarbeider med andre som har innsikt i sin bransje som leder samfunnet. Der er ikke klassekamp, ingen organisasjoner som hevder interesseutsetninger, ingen partier som sier at du har andre interesser enn meg. Men vi er hverandres tjenere som har ett motto: «En for alle, alle for en, hva kan jeg tjene deg med?» Det er dette som vi i religiøs språkbruk kaller teokratiet, Gudsriket, der mennesket har førstehånds verdi, og pengesymbolet er avsjelet og er bare

er dødt anorganisk symbol vi bruker i varebytte. Der er all svindel med pengesymbolet opphørt. Der er ikke dårlige tider med krakk og depresjon, fordi vi ikke har et bankvesen som i dag, der folket må slite og avkreves skatter og avgifter for å betale en stor rentebyrde, og når denne rentebyrde blir så stor at folk ikke klarer å betale den lenger, så slår staten hele bankvesenet konkurs og rundstjeler hele folket.

Menneskeheten er som den bortkomne sønnen som skal vende hjem til faderhuset, hjem til et desentralisert og dekapitalisert samfunn, men vi må gå veien innover i oss selv først for å finne «styrmannen» som skal lede oss på veien til teokratiet. Grunnloven av 1814 var ekte demokratisk og mentaliteten desentralistisk. Minst mulig styring mellom folket og staten, og mest mulig makt ut i folkets egne hender. Det var det teokratiske samfunnssystemet eller det åndsstyrte samfunn. Men skal menneskene oppnå dette samfunnssystemet, så må de gå omvendens vei på det mentale plan, må inn på et nytt spor tankemessig, for det er som Kristus sier ikke mulig for et menneske som samler på tenkte tallverdier å komme inn i dette riket der de fiktive verdier, pengene, er avsjelet, dekapitalisert og gjort om til fungible rentefrie representanter for realverdiene, og bare ett byttemiddel for varer og tjenester.

Omvendensens vei kan synes uopnåelig i en mammonsyk verden, men tiden arbeider i dag for at tømmermannens program blir gjennomført.

Den økologiske situasjon i verden viser menneskene at en nytenkning er nødvendig, og det er ikke gitt oss noen annen vei å gå enn en nyorientering på alle livets områder, viss menneskeheten skal komme videre.

Verden lider i dag under sentralismen. Økologien ranes ut. Verdens lunger, regnskogene i Amazonas og i Asia snauhugges for å oppnå rask profitt på kortest mulig tid, og i Skandinavia ser vi barskogene rases med moderne hugstmaskiner. Jorden er en helhet, det som skjer med barskogene i Skandinavia innvirker globalt på den økologiske balanse og skaper kaos i verden.

Menneskene er av erfaringsvitenskap betegnet som et tobent pattedyr, og fantasien vår som er vårt guddommelige utstyr, den er regnet som noe som ikke eksisterer. Men er vi bare et tobent pattedyr, da har ikke menneskeheten noen framtid. Da går vi i en blindfødt bane uten evne til å komme inn på et nytt spor, slik

vi ser dyrene gjør, som er uten evne til kosmisk bevissthet, og uten evne til å gjøre erfaringer av livet slik menneskene kan. Tømmermannen sier at vi skal se til liljene på marken, og til himmelens fugler, men hvor mye mer er ikke vi enn de, sier han, vi som kan skape teknikk, skape biler og fly som kan flyve i luften. Er ikke det et bevis på den guddommelige egenskap mennesket har, at det kan løse problemer, at vi kan klare å styre verden og menneskeheten inn på et nytt spor der mennesket har fremtiden på sin side?

Økonomi er en hovedårsak til mange sykdommer, særlig psykiske problemer som kan føre til andre alvorlige somatiske sykdommer. Og vi lever i et samfunn som er i forfall, og med periodevis stigende arbeidsløshet, fordi industrien flagger ut eller legges ned, og jordbruket like-dan. Hele vestens kultur er i forfall. Menneskene har ingen hyrde, men ledes av falsk propaganda og media som forfører individet.

Verden må opp på fjellet, billedlig talt opp i høyden for å møte den tankemessige frelser og frigjører, tømmermannen fra Nazaret.

Når vi tenker på et desentralisert samfunn, så må vi vite hvem som først påviste dette samfunnet. Det var Kristus, han som dessverre er forfalsket og beløyet og tilsølet av statskirken med presteskaper og sektene. Han gikk ifra dem, opp i fjellet billedlig talt, opp i høyden av bevissthetensliv, for de ville gjøre han til det store midtpunkt! Men der opppe i den høye bevissthet, der satte man seg ikke ned på tempeltinden for å regjere og herske over medmenneskene, men han var en tjener som kom, et lys over skyggernes dal. Men mørket tok ikke imot ham. Han kom til sine egne, men verden var primitiv og fanget i mammontenkingen, dyrket store menn på tempeltinden, drev med sentralisme, og tilba autoritetene som guder. Så kom snekkeren ifra Galilea og rotet til regnskapene deres, som var den tids banker. Han hvelvet pengevekslerens bord, og jaget ut de som solgte. «Dere gjør min fars hus, mennesket, til et bosted for onde ånder» og han sa: «Riv ned dette tempelet og jeg skal bygge et nytt på tre dager.» Han og spekulerte i «valuta», det var det menneskelige tempel, for Gud som bor i mennesket som ånd og menneskesamfunnet er det hellige tempel for denne ånd. De kom til han og fristet han og sa: «Skal vi betale skatt til keiseren?» Og han fikk en mynt og han sa: «Hvem sitt bilde er det?» Og de svarte: «keiseren», og han sa:

«Gi keiseren det som keiseren tilhører og livet det som er Gud det som livet tilhører. Sorter riktig menneskehet, gi det til det falske livsbilde og døde og oppdiktede, det som bare er til i fantasien, men livet er virkelighet og krever virkelighet og sannhet, du kan ikke forfalske naturen for den er en realitet, en virkelig eksistens som du og jeg er en del av». Tømmermannen desentraliserte samfunnet. B. Dydwad Brochmann så og forstod tømmermannens lære og har gjort den forståelig for oss i vår tid.

Ser vi menneskene noe til menneskeverdien i vår samtid? Det er nettopp fordi vitenskapen rekner mennesket om til et tobent pattedyr punktum, at det fremdeles er fraværende. Men pengeverdien, den er satt høyt i kurs, og menneskene bygger store kostbare templer som pengene og de tenkte verdiene skal oppbevares i, mens mange mennesker må leve i råte trekkfulle gråbeingsgårder i byene. Og vi bygger store asyl og fengsler fordi de er gagnlige skattbare for statssystemet for å bli ferdige med å bli brysomme, og presten kommer og snakker til de syke som sitter innesperret: «Du syndefulle stygge elendige menneske». Dette er sentralismens vesen at det ringeakter og baktaler menneskesønnen og datteren, for fikk men-

neskene gripe tak i Jesu evangelium og han ville stå opp gjenfødt i vårt indre, og vi ville få det desentraliserte og dekapitaliserte rentefrie samfunnet. Spørsmålet blir om menneskene blir nødt til å betale en høy pris for pengetenkningen?

Pengetenkningen fører til krig og fattigdom, og en økologi som ødelegges mer og mer. Det haster med oss, vi har ikke nok av tid lenger, og naturen sier i fra gjennom stormer og orkaner og oversvømmelser som bare er en forsmak på de kolossale katastrofer som kommer til å skje i fremtiden, fordi det er rovdrift på verdens skoger. Når skogene hogges bort slik at det blir store åpne flater så oppvarmes jorden og den igjen oppvarmer luften og skyene og der skaper store turbulenser som blir til stormer og orkaner. Alt dette fordi vi har noe som heter bankvesen der pengene fra rovdriften på verdens skoger får stå og forrente seg til en rask profitt for pengeherrene. Mammons tjenere i denne verden er blitt denne verdens herskere. Å tjene både mammon og livets guddommelige krefter er en komplett umulighet.

I det sentraliserte samfunnet er det en økologisk bevarende tenkning, fordi pengene er rentefrie og dekapitaliserte.

Takk.

I vennlighet

Uvenner kan let kjennes på, uvennlighet man kan forstå.

En venn i vennlighet, er den som ei er uvennlig mot venn.

En ekte venn er vennelig, uten uvennlighetens svik.

En venn vil vennlig informere, istedenfor å provosere.

Uvennlige, er falske venner. På tonen man dem lett gjenkjenner.

«Elsk din uvenn!» sier Herrens bud. For falske venner – bevar oss Gud!

Svein Otto Hauffen

Ibsen og Deus Caritatis – Kjærlighetens Gud

Av Nils Røhnebæk

«Jeg spørger helst, mitt kall er ei at svare,» skrev Ibsen en gang. Han belyste dog spørsmålene så grundig og genialt at svarene ofte kom klart til syne.

Det gjaldt også da han tok for seg de mest overordnede spørsmål i livet. I forbindelse med jubileumsåret er det grunn til – mer enn noe annet –, å minnes hva han skrev angående synet på Gud og menneskets frelse. Her finner vi noe av det høyeste i hans dikting og syn. Alt taler sterkt og betydningsfullt til oss også i dag.

La oss se litt på hans spørsmål – og svar – i tre av hans største verker: **Brand**, **Peer Gynt** og **Keiser og Galilæer**.

Brand

Dette Ibsens mektige, dramatiske dikt – hans store gjennom-brudd –, handler om mennesket og Gud, om vår frelse, om hvem Gud er, og også om kirken.

Hovedpersonen, Presten Brand, drømte først om et livsverk i en i det ytre praktfull søndagskirke:

«Sterke drømme, fagre drømme,
kom i flokk som ville svaner,
løftet meg på brede vinger.»

«kirkeprosjekters prakt,
hymner, virak, silkefaner,
gyldne skåler, seiersange,
løftnings-jubel fra de mange,
lyste, om mitt livsverk lagt.»

Men dette innså Brand var kun en drøm, noe som han ble ferdig med: «sunget er mitt søndagsdikt.» Han så at Guds rike favner hele livet, at det angår også hverdagen. Til nå hadde de fra pol til pol snevret «Vårherres rike inn til kirken.» Brand forkynte at «slites dagsverk, yrkets plikt, skal til søndagsgjerning adles.»

Hans store visjon ble å bygge en ny, altomfattende kirke:

«Stor jeg ville kirken bygge,
så dens hvelving kunne skygge,
ei blott over tro og lære,
men ut over alt i livet,
som av Gud er livsrett givet.»

Kalt til kamp av en krevende Gud

Visjonen om kirken og Guds rike var, som mye annet hos Brand, båret av store og riktige tanker. De veldige vyer framførte han i mesterlig språk og tale. Han talte om en krevende og ubøyelig Gud. Og fra denne Gud hadde han fått et mektig kall til å vekke hele folket hvis syn på Gud han mente var galt: «I trenger til for slik å slingre, en Gud som ser igjennom fingre, – som slekten selv dens Gud må gråne og males me kalott og måne – men denne Gud er ikke min! Min er storm hvor din er vind.»

Han ser «tidens syke slekt, som trenger til å vorde lægt.» – «Gjennom landet vil vi fare, løse hver en sjelesnare folket sitter fangnet i, - lutre, løfte, gjøre fri, - knuse alle sløvhetsrester.»

Brand var ikke nådig da han møtte noen som syntes å være i slekt med Peer Gynt: «Pek på en som ei har kastet bort sin egen beste del, der han famlet, der han hastet! Gjennom lystent sprell og sparken, under gjøgler-pipers lyd, sløves I for livets fryd!»

Det er viljen som gjelder

Den store og nødvendige vekkelsen var etter Brands syn avhengig av en hovedsak: **viljen!** «Det er på viljen som det gjelder, viljen frigjør eller feller!» – «Ett er målet, – det å bli tavler hvorpå Gud kan skrive.» For å nå dette mål måtte det til en ubøyelig vilje – til å gi alt! Her gjaldt «intet eller alt.» Det fantes ingen tilgivelse for ikke å ville. «At du ei kan, deg visst forlades, men aldri at du ikke vil.»

Her var ingen formildende omstendigheter, ikke noe prutningsmonn! Her var ikke snakk om forhold og forutsetninger, eller nødvendig hjelp som grunnlag både for å kunne og å ville.

Dette fikk store konsekvenser for alle rundt Brand, også for hans nærmeste, ikke minst for hans mor og hans hustru, Agnes, som sa det slik: «Vær tolmudig blott, jeg kan ledes, ikke drives.»

Men tålmodig å gi tid til vekst og modning, å lede og å opplyse med en faders mildhet og kjærlighet –, slik var ikke Brands Gud!

Frelserens ord om å røkt hans får og lam, gi dem riktig næring, omsorg og stell, lede dem ut på grønne beiter, vokte og gjete dem der – dette var uvesentlig for Brand og hans Gud. Her var det meste dominert av det harde: driv og krev! Brand sa: «Husk jeg er streng i kravet!» I dette ser vi Ibsens store spørsmål trengte seg på: *Hvem og hvordan er Gud?*

Mer fader, mindre herre

Agnes hadde fra første stund beundret Brand for hans sterke vilje og store visjon. Hun så at det var så riktig det han sa om at her trengtes vekelse. Og hun så hvorledes «han vokste mens han talte.»

Etter hvert fikk hun dog opplevte konsekvensene av hans syn på den store krevende Gud. Brand så seg selv som den utvalgte leder som sto forrest i livskampen – i en åpen bår på det stormfulle hav: «O, jeg var en mann der ute!» – «O, da vokste jeg ved roret, jeg var den som førte ordet!»

I mens satt Agnes alene hjemme og sørget over hennes mest dyrebare og kjære, deres sønn Alf – som døde: «O, tenk på meg som sitter stilt i sorgens spurvekvadder.» Hun kunne ikke gå til Brand med sin sorg. Heller ikke kunne hun gå til Brands Gud: «Gud, som du meg lærte kjenne, er en konge i sin borg, – hvor tør jeg meg til ham vende med min lille mordersorg?»

Imidlertid betrodde Brand en eneste gang til Agnes at han også innerst inne sørget over Alf, i det første sa han: «Agnes – tenk da ser jeg Gud nær som aldri før jeg så ham.»

– «Og jeg tørster mot å kaste meg som funnen til hans barm, mot å trykkes til hans faste sterke fader-arm.»

Da sier Agnes: «Brand – o, se ham alltid så – som den Gud du mekter nå, – mere fader, mindre herre!»

Men dette tør ikke Brand, det ville sperre veien for hans eget verk: «jeg må se ham stor og sterk, himmelstor, – så krever tiden, just fordi den selv er liden.»

Han ville dog tillate Agnes å se Gud som nær: «se ham som en fader kjær, i hans favn ditt hode bøye, hvile, hvile er du trett, gå i fra ham sunn og lett, med hans avglans i ditt øye, bære glansens glorie med ned til meg, som led og stred.»

Dette var så vakkert tenkt og sagt, men i hverdagen dominerte den harde Gud! Agnes måtte si til Brand at hans kjærlighet var hard, og Brand svarte med at: «Guds kjærlighet jeg kjenner til, og den er ikke vek og mild, den er til dødens redsel hard!» Det tyngste for Agnes var at Brand ikke en gang tillot henne å minnes eller sørge når det gjaldt Alf. Hun måtte også gi fra seg det minste lille plagg og alt som minnet henne om barnet, og hun måtte gjøre det villig! Her gjaldt også hele tiden «intet eller alt!» Det var ikke nok å gi litt, eller noe, eller nesten alt! Det ville være det samme som om intet var gitt!

Agnes kjempet og led, – tålmodig og trofast, forsøkte å se det positive hos Brand. Hun underordnet seg til sin ektemann til hun ikke orket mer – underordnet seg inn i døden. Til slutt så hun «til bunn i det skriftens ord som aldri før at hver den som ser Jehova dør!»

Brands kalde Gud var ikke til å leve med; var ikke en livgivende Gud! Selv for Brand kom stunder da alt var så tungt og mørkt at han i gråt ropte: «Jesus, Jesus, gi meg lys!»

Senere fikk Brand i et syn se en skikkelse – Agnes. Nå var hun på den andre siden, og der så hun hva det var som feilte Brand, det som hadde ødelagt deres liv på jorden. Hun sa at hans tanke hadde vært sløvet, han hadde levd som i en tåke, en sott var falt på ham som en «vill-sinnsbyge.» Og tre ord var årsaken: «Intet eller alt!» Agnes ba ham inderlig om å glemme disse ord, «stryke dem fra lovens tavle.»

Men heller ikke nå var Brand villig til dette. Da forsvant skikkelsen, i det det skrikes kvasst og skjærende i tåken: «Dø! Deg har ikke verden bruk for!» Et rop i fortvilelse og oppgitthet?

Einars frelse

Einar hadde mistet alt. Også Agnes, som han elsket, hadde forlatt ham fordi hun var blitt begeistret for Brand, og hun ble hans hustru.

Da Einar senere møtte Brand, var han en ny mann og hadde fått et nytt språk som Brand undret seg over. Einar sa at det var «hvilens sprog, – det sprog som læres når en trekkes av syndens søvn og gjenfødt vekkes.» Han sa at han hadde vært forført av hovmod og tro på egen styrke, og

hadde vært henfallen til svir og spill. Men han var blitt frest og kunne si: «Ved meg kleber ingen plett, jeg skyllet er i troens tvett.» Han sa at Gud har «trukket meg fra syndens garn og gjort meg til Vårherres barn.» Og dette var nå det eneste vesentlige for ham, alt annet var uvesentlig, så uvesentlig. Rett ut sa Einar nå til Brand at han ville gå fortapt hvis han fortsatte kun å tro bare på Gud – og ikke tok i mot frelsen slik han hadde gjort!

Etter dette for Brand sjokkerende møte, ble han bare mer overbevist når det gjaldt sin egen gjerning. Nå måtte han bygge sin egen kirke, koste hva det koste ville, «eget flagg skal om meg bølge, selv om ikke en vil følge.»

Fra Staskirke til Iskirke

Så kom dagen folket hadde sett fram til. En ny kirke sto ferdig, større og mer praktfull enn den gamle. Nå skulle den innvies med prosisjon, musikk, servering og taler, ikke minst av presten selv, Brand!

Men, Brand hadde angret på at han i det hele tatt hadde bidratt til dette byggverk. For nå så han at dette var bare det gamle opp igjen! Han brøt med det hele! Istedet for velkomsttale ble det tordentale: «Vekk med verket her er gjort! Kun i løgnen er det stort.» – «Stasen, stasen eder lokker, sang av orgel og av klokker.» – «Yttersiden kun I vil.» Så framholdt han sin visjon om den sanne, altomfattende kirke og ropte til mengden: «Bort herfra! Her er ei Gud, – kan ei være mellom slike, frihetsfagert er hans rike.»

Han låser kirkedøren og sier at her er han ikke lenger prest.

Brands fortsatte beskrivelse av den sanne kirke va nå så glimrende at mengden stimlet om ham, noen løftet ham i været og mange ropte: «Stor er tiden! Store syner gjennom lyse dagen lyner!»

Brand oppfordret og formante: «Følg meg på mitt seierstog! En gang må du våkne dog; en gang må du adelsvorden bryte freden med akkorden, ---» – «Over viddens frosne bølge! Gjennom landet vil vi fare, --.» Og mengden ropte: «Vis oss veien! Vi vil følge!»

Så strømmet menneskemassen oppgjennom dalen, Brand foran. Beggeistring var stor i begynnelsen, men etterhvert ble veien bratt. Noen begynte å murre, noen ville hjem. Dette ble mer og mer krevende. Målet var høyt oppe i fjellene, en Iskirke ved Svartetind. Slitne, tørste og sultne kjempet de seg videre. En hadde et sykt barn, en hadde med seg sin gamle far, noen ble sårbeinte. Dette betydde ikke noe for Brand. De ropte til ham: «Still vår sult og slukk vår tørst», men hans svar var: «Frem, fremad over fjellet først.» Det var ingen hjelp å få verken til legeme eller sjel, kun kamp og strid. Her var ingen medlidenhet!

Brand hadde kalt dette et seiersstog, og de var lovet seier! De spurte når seieren kom. Klokkeren lurte på om den kom før tirsdag? Hvor lenge

skulle striden vare? Brand svarte: «den skal vare til livets ende!» Og seiersprisen? «En tornekrans om hver manns tinning, – se det skal være eders vinning!»

Nå skjønnte de at de var blitt lurt! Det dreide seg altså ikke om noen seier her og nå, ingen seier i dette liv! De fikk høre at «hver som går i første rekke, må falle for sin fagre sak.»

Mengden ropte nå rasende: «Forrådt, forrådt! Bedraget! Sveket!»

Prosten og fogden får nå overtalt dem til å snu. Ikke minst får fogdens løgn om at «en fiskestim på millioner står i fjorden», fart på folket. Nå vil de snarest hjem. «På millioner», roper fogden, og prosten føyer til: «Brød og gull til eders børn og koner!»

Prosten fortsetter: «O, mine børn! O, mine får! Nu vender I til hjemmets arne.» – «Og selv er jeg så kjærlig som vår tids humane kristendom.» Fogden har et forslag: «Når først vi kommer litt til ro, så velger vi en kommisjon, som prøve skal i hvilken monn der bøtes kan på lys og tro.»

Alt vendte tilbake i de gamle – og velkjente – folder!

Brand ble drevet med steinkast innover i ødemarkene. Der driver han rundt i en slags tåketilstand; forkommen, utslitt, alene. Den eneste han der treffer er Gerd. Hun var ansett for å være sinnsforvirret, og hun levde i villmarken. Hun spør Brand to ganger om han vet hvor han nå står? Og Brand svarer, i det han ser opp: «Svartetind? Iskirken!» Og Gerd bekrefter: «Ja! Kirkegjest du

■ forts. side 6

Mørket har ingen kilde

Fra ildhavets kilde i solen får lyset sin stråleflom. Mørket har ingen kilde, men kun mangel på lys.

Gud er skaper av altet – bevissthetens omhu for liv. Satan er ingen bevissthet, men kreftenes avdrift fra Gud.

Satan, bevissthetens mangel, herjer i tidenes natt, blender den skinnende fakkell – har vansker der lys blir tent.

Når lyset tennes mot dagen, svinner demonenes natt. Når bevissthetens brodd bryter skallet, rakner åndsmørkets teppe.

Det dynamiske spill som smuldres i elementenes ånd og materie, skriker etter forandring – nu krymper den siste time –

Oddmund Gullteig

Den sosiologiske helhetsinnsikten mangler. Pedagogikken gjelder også Nyorienteringen

Anders Ryste

Det vi sier i Samfunnsliv virker langsomt. Min erfaring fra skolene er at arbeidet med barn og unge gjelder bl.a. også gjentakelsens kunst. Ikke bare en gang, men mange ganger og på forskjellig vis trenger ting å sies, før noe festner seg. Noe av denne pedagogikken må også vi som arbeider for helhetssynet, merke oss. Tungt sovende trenger kanskje skyllebøtter over seg, før de våkner. Nyorienteringen fester seg ikke bare ved at det trykkes på en knapp. Den følger et vekstprinsipp, et modningsprinsipp, et oppvåkingsprinsipp, det prinsippet som hittil har manglet i vår samfunns-kunst.

Det gikk mange år fra Galileo kom og lærte at jordoverflaten buet seg og til Newton kom med sin lære.

Først etter Newton ble det fart i utnyttelsen av det nye. Vi fikk den tekniske tidsalderen.

Det Dybwad Brochmann sier i forbindelse med totalitetsøkonomien, er ikke fremkommet fra et studium i tallteknikk, men er et resultat av at han ser samfunnet på en ny måte som en levende organisme. Da kommer en straks inn på en noenlunde samme slags økonomi som hos plante og dyr. Når Galileo påviser at jorden er rund, så er den det. Ikke bare nesten rund. Det var en endelig oppdagelse han kom med. Slik er det også med totalitetsøkonomien. Den er en minst like stor oppdagelse på det mentale - sosiologiske plan som Galileis oppdagelse på naturplanet.

Vi står altså overfor en ny oppdagelse som vi skal vekke våre medmennesker til å oppfatte. Det tar tid. Det ser da ut til at de lærde, de vi

skulle vente mest av, blir de siste til å forstå. Dette skyldes sikkert nok at de har fått innpodet i seg så mange gamle overleveringer som de må kaste fra seg, før deres syn kan åpnes. De siste skal bli de første og de første de siste, heter det. Da Galileo kom med sin oppdagelse, ble Paven og hans folk de siste. Da Columbus skulle til Amerika, var det ingen som trodde på ham, for seilte han langt nok ut, ville han havne hos himmelen og aldri komme tilbake. Det var datidens tro, et fasttømret livsbillede ingen måtte rokke ved. Ja, et livsbillede som det til da, var laget stor vitenskap av, en vitenskap som den dag i dag er tilgjengelig for hvermann på det store museumsuniversitetet i Alexandria i Egypt. Jorden var en flat skive. Over skiven tronet Gud Fader. Under djevelen og den onde. Ingen måtte tvile. Da ble det bål og brann.

Stort i det små og enkle

Eg vil koma med eit opprop til Russeavis og lesarane.

Om fridomen, både til og frå kva? Det å velja vår veg. Til det meiningsfulle, gledelege og harmoniske. Til det sanne, ekte og heilage. Det velutprøvde som historia har gjeve ettertida. I ein rofast kultur på vegen frå kaos til kosmos, og seia nei til det motsatte, noko vår tid så skremmande står overfor.

Til fridomen å velja trivelegt, skapande arbeid i leik og gaman. Også det vanskelege.

I tid med stor arbeidsløyse å ha evne til å makta sjå at med arbeidsløysa kan vegen lettare stå open for alt og alle sitt beste, i vegar burt frå peng, makt og status. Som Meistren frå Nasaret våga stå åleine mot dei skriftlærde og farisearane. Forsaka djevelen (djevleskapet) og alle hans gjerningar. Som han å seia nei

til dei tre freistingane. Så å finna fram til stader og arbeid utanom moderne slaveri i penge/politiske tvangstrøyer.

Også i fridom til å seia nei når makt over makt trugar vår kultur og klode i det nære miljø og utover. Ingen skapning har som menneski den store evna til å velje det gode, men også det vonde. Til liv og kjærleik, burt frå det rovdyriske. Til å velja duva og sangfuglen, vera med og ikkje mot naturi. Bruka og ikkje forbruka henne og oss sjølve.

Men også fridommen kan misbrukast, vetlaus fridom fører då til diktatur. Kalv utan vet og erfaring må bindast eller gjerdast inne. Ser menneski sine feiltrinn - opp på tinder eller utfor stup, står dei frie til å stoppa og leggja om kursen, eller til å gå under.

Norrøna folket som har fare så vida ikring, erfare så mykje - dette fol-

ket må ikkje selja fridomen til akse-makti Roma - Bryssel. For, den sterke og kjærlege kvinna sel seg ikkje. Ho, mannen og vetuge folk let medvetet råda. Då steg ikkje EF sine tallause lover. Kanskje har me nok i dei ti bodordi.

Vel heller å gå til Bjørnekrå, Voss Mylna og dei små stader der Ordet er opnare og friare enn i kameraderiet hjå den rike mann sitt bord. Der er slipsknuten meir fast-snørd.

Så vil eg her senda livsfilosofien og skaparen av Bjørnekrå ei helsing og takk for det han sa og gjorde.

Tilslutt i oppropet ynskjer eg all ungdom som skal velja, ei god framtid i det meiningsfulle. I fridom og ansvar for vår neste. Derfrå kjem løni eller gáva tilbake. Som det også heiter: Kast Brødet utover vatnet, om ei stund får du det tilbake.

Av Ivar Løne

Visst fins det makter bak makten!

Både grundige studier og et transparent yrkesliv har avholdt meg fra å hoppe lettvint på lettkjøpte konspirasjonskaruseller, om de er aldri så underholdende og spennende. Men aktiv og vitebegjærlig nyfikenhet har ført til en utstrakt lesning gjennom livet. Dersom jeg skulle fristes til å gi et svar på hva jeg mest av alt har vært opptatt av, så er det alternativ og gjerne skjult alternativ informasjon som har gitt meg ganske andre svar og konklusjoner enn det som man kan lese seg til i det korrekthetens og naivismens kulturtilbud som har hersket i det norske forlag og media.

Per-Aslak Ertresvågs bok «Makten bak makten» (se omtalen av høy-skolerektor Olav Engen i dette nummer) inneholder eksempler på makt-konspirasjon som slett ikke burde være ukjente for dem av oss som har fulgt årvåkent med i begivenhetenes gang, i nær historie og samtid. Men for flertallet av det norske folk som er blitt sulteforet på realistisk historiskrivning og informasjon, er Er-

tresvågs bok en sann åpenbaring, ja, en voldsom avsløring. Og boken kommer sannelig i grevens tid! Folk er begynt å våkne av økonomiske, politiske og «presseetiske» sedativer. Ja, folk har en sunn «magafølelse» som bekrefter Ertresvågs avsløringer av at vår såkalte verdenshistorie er bunn falsk, at det sto en klan bak det sjebnesvangre krakket på børsene i 1929, at samme klan planla første og andre verdenskrig, at både vestmaktene og Hitlertyskland ble finansiert av klanen og at markedstilpasning og oppløsningen av gamle verdier er en del av en planlagt totalitær superstat. Mange tviler nok på avsløringen av at presidentene Clinton og Bush har sverget troskap til Satan, men dette er jo gammelt nytt helt fra deres studentdager. (Alt. Samf. brakte for noen år siden forhistorien til denne makabre opplysningen). I boken underbygges også påstander om at både Bush og Cheney på forhånd visste om det som skjedde den 11. sept. -01. «Bush ville at dette skulle skje» utta-

ler Ertresvåg til Dag & Tid.

Professor og statsviter Trond Nordby ved UiO går god for bokens innhold, og den har fått overraskende god respons i en rekke aviser rundt i landet. Det skyldes ikke minst at Per-Aslak Ertresvåg er en av våre aller dyktigste journalister. Han har bl.a. vært ansatt i Sunnmørsposten og Verdens Gang, og redaktør i Venstres Pressekontor. Vi er godt kjent med denne energiske journalisten i Alternativt Samfunn gjennom mange år. Han var også sjefsredaktør for IPS. Det er derfor ingen vanlig journalistpire vi har med å gjøre. Ellers er det jo dessverre slik at den kompakte majoritet i vårt lands medier og presse(bue)korps stiller seg uvitenne, avventende eller tvilende til «Makten bak makten». Men oppvåkningen kommer nok også der, og når sant skal sies, skjer det daglig tegn på medienes himmel som tyder på en mer modig og årvåken journalistikk!

Even Lorch-Falch

Kongemakta

I perioden 1933-36 var Dybwad Brochmann innvald på Stortinget. Sympatisørar hadde også den gongen bladet Samfunnsliv og i bladet den gongen kom det fram protestar mot at leiaren for denne nye rørsla, B.D.B., skulle ta del i politiske val.

Brochmanns påvisning av «Det levande samfunn» i bøkene sine, kunne neppe sameinast med politiske val. Bjørnson hadde sagt: «Politiske val er eit val i vrøvl». B.D.B. forkyn-te i bladet og bøkene sine som evangeliet seier, at samfunnet er vakse fram i likskap med treet i skogen eller som akset i åkeren. Fyrst kjem stengelen fram or jorda, deretter aks og til sist fullkome korn i akset. Når talen er om samfunnet har vi å gjere med dynamikk.

Sjølvsagt er dette symbolsk samanlikning. «Utan gjennom likningar tala eg ingenting», sa Jesus Kristus.

På Stortinget interpellerte B.D.B. om tilstanden i vårt levande samfunn. I B.D.B. si tid hadde vi Ap-regjering, men mellom folket rådde stor arbeidsløyse. Under desse tilstandane sa B.D.B. at landet vårt er så rikt at alle som er arbeidsledige, om all rikdommen blir utnytta, at al-

le ledige bør få gratis ferietur til syden. Nygårdsvoll ville den gongen ha innført ei pinaktig trygd til dei ledige.

Som stortingsmann vart Brochmann innvilga audiens hos kongen. Der tok han fram tilhøva i samfunnet, slik han såg det, og bad kongen gripe inn. Vi kan ikkje leve som fattigmenn i ei overflodsverd?

«Jeg kan intet gjøre», sa kongen. «Jeg som bare har mitt eget lomme-tørkle å snyte meg i.»

I 1940 kom tyskarane og innvadede oss, då berga kongen landet vårt ved å ta med seg Nygårdsvoll til England.

Men folket som var attende i landet levde rimeleg bra gjennom krigsåra. Vel vart nokre tyskarvenlege og nokre vart stalinistar. Ei mindre gruppe vart quislingar. I dag er dette gått i gløymeboka. Men Ap-minister Bjartmar Gjerde skaffa oljeindustri i havet, så vi vart til slutt verdas rikaste land på oljeinntekter. Kongen på slottet var i si tid den rikaste av oss alle, han som berre hadde sitt eige lomme-tørkle å snyte seg i. Dette var kong Håkon, han som vart utkonkurrert av alle oljekongane. Bjartmar Gjerde forstod at berre vi tar i bruk kongen i oss sjølv, vi har ånd og innsikt alle, så kan den symbolske kongen vere der som eit teikn som heldt mål når det galdt.

Anders Ryste

Det hevdes at EU er et instrument for å ta kontroll over de multinasjonale selskapene, men EU er en pådriver for minst mulig styring over markedskreftene. For verdens fattige er det viktig å endre EUs politikk og noen sier derfor at Norge bør gå inn i EU. Men medlemskap vil bety at Norge mister sin sjølstendige stemme internasjonalt. Norge har færre globale interesser enn store land. Derfor er det ofte lettere for Norge å ta hensyn til global solidaritet. Dessuten er det mye lettere å jobbe for en mer solidarisk politikk i Norge enn å endre EU.

Vitenskapens - - -

med ett med sine egne ledd og med andre systemer rundt seg. Hvis de skal forstås som grunnleggende elementer i den virkelighet som er både rundt oss og inni oss, trenger vi en vitenskap med helt nye forestillinger. Inntil så skjer vil vitenskapens bilder av kosmos, av livet og menneskesinnet forbli en blanding av mysterium og fantasifull, men usikker fabel.

Det gamle paradigmet dominerer i mainstream vitenskap. Den nye vitenskapelige revolusjon er i gang, men den er ikke fullført – verden er fortsatt mysteriøs og nytenkeres løsninger på mysteriene er fortsatt fabel.

Det er denne verden vi nå skal tre inn i, som første etappe av vår oppdagelsesreise på jakt etter Holos: et verdensbilde som er konsistent, forståelig og meningsfylt – og med den klareste innsikt i virkelighetens dypere liggende natur som vitenskapen kan gi oss i dag.

Fra boken
Revolusjon i vitenskap

Ibsen - - -

ble enda!»

Her endte Brands harde kamp for den nye, store kirken. Der var det mørkt og kaldt.

Brands kirkebygg manglet hjørnesteinen, og levende byggesteiner kunne det ikke bli uten lys og varme.

Endelig lys og mildhet – og ydmykhet

Til slutt brøt den sterke Brand selv sammen. Nå hadde han tapt alt, og det var ikke lenger noen trøst i ordene om at «*evig eies kun det tapte.*»

Nå ville han tusen mil bort fra mørket og kulden og Iskirken: «*O, hvor inderlig jeg higer efter lys og sol og mildhet, efter fredens kirkestillhet, efter livets sommer-riger!*»

Han brast i gråt: «*Jesus, jeg har ropt ditt navn, aldri tok du meg i favn, tett forbi meg har du gledet, gammelt ord på tungen lik; la meg nu av frelses-kledet, med den sanne botsvin vædet, fange blott en liten flik!*»

Det kom en fornyelse over ham. Lovens frostvei hadde lagt en kald skorpe om hans hjerte, men nå brøt sommervarmen gjennom fra oven: «*fra i dag mitt livs dikt skal seg bøye varmt og rikt. Skorpen brister. Jeg kan grede, jeg kan knele, – jeg kan bede!*» Han synker ned i kne, men nå kommer skredet, og i det han blir tatt av det, sier han oppad:

«*Svar meg gud, i dødens slug! – gjelder ei et frelsens frug mannevillens quantum satis –?!*»

En røst roper gjennom tordenbrakene: «*Han er deus caritatis!*»

Ibsen mente nok at for Brand var det håp, ikke fordi han hadde hatt tilstrekkelig vilje, men fordi han til slutt fikk tak i en flik av Guds kjærlighets veldig frelsesverk, vætet i tilgivelsens vin.

Menneskets vilje er verdifull, men bare så lenge den retningsbestemmes av lyset! Og livet og frelsen er mer enn en menneskeviljes sak! Hovedsaken, som Brand ikke hadde sett, men som Ibsen ser og som han her lar rope ut i denne mektige avslutning, er at Gud er kjærlighetens Gud!

I Ibsens svar til Brand og til oss alle ligger det store: Det er denne Gud, kjærlighetens Gud, som står ved roret – og har det avgjørende Ordet!

Peer Gynt

«*Peer du lyver!*» Disse første ord i dette dramatiske dikt peker mot hovedproblemet når det gjelder Peers liv. Ikke at det dreier seg om små løgner – de var der også –, men at hele hans liv ikke kom til å bli overensstemmende med sannheten om hvem han var; dvs. hvem han var skapt til å være: «*Han har budt sitt livs bestemmelse tross.*»

Oftre er nok Peer Gynt oppfattet mest som et festlig og underholdende drama, med stor humor – og langt lettere og hyggeligere enn Brand. Og dette er for så vidt riktig. Det dreier seg om meget stor kunst, vakkert, med utfoldelse av fantastisk fantasi. Men Peer Gynt er mer enn bare morsom underholdning. Bak det hele ligger også her stort alvor, noe vi kort vil se på.

Peer var utstyrt med store evner, ikke minst en enestående fantasi, men han misbruker sine gaver. Han dikter og drømmer, tar aldri noe alvorlig, tar aldri et skikkelig tak for

noe vesentlig, sviker og lurer seg una, går utenom.

Mulighetene var der og oppgavene lå rett foran ham, livets store utfordring: å foreta seg noe og innstille seg slik at det ville få varig betydning for ham selv og for andre.

«*Tanker du skulle tenkt oss, puselanker du skulle sjenkt oss*», «*Verker du skulle øvet oss*». Han kunne nok «*tenke det, ønske det, ville det med, – men gjøre det!* Nei det skjønner jeg ikke!» Det ble med «*sprell og sparken*», – og drøm om noe stort!

Han brukte sine verdifulle, store skaperevner til å dikte opp - og leve i - en drømmeverden. Flykter fra og frykter virkeligheten! En utbredt norsk mentalitet og livsinnstilling? Ja, var det ikke den Ibsen så og her belyste – og var forbitret over –, som noen har ment?

Mot slutten av sin «*karriere*», lå Peer i buskene en pinsedagsmorgen. Der gikk kirkefolk forbi og de sang: «*Velsignede morgen, da Gudsrikets tunger traff jorden som flammende stål! Fra jorden mot bergene nu arvingen sjunger på Gudsrikets tungemål.*»

Da Peer hører dette, kryper han sammen i skrekk og sier: «*Aldri se dit! Der er ørk og øde – jeg er redd jeg var død lenge før jeg døde.*» Han ville heller ikke ha noe med livets alvor å gjøre, med Ånd og Guds rike, det ville i så fall avsløre at alt han hadde vært og holdt på med var dødt og verdiløst – uten mening!

Han forsøkte å liste seg inn mellom buskene, men der støtte han på knappstøperen som sto klar til å støpe ham om, fordi han aldri og ikke noe sted hadde vært seg selv – aldri vært slik «*som han sprang i Guds tanke frem.*»

Nå var det ikke lenger noen vei utenom, han sto foran det faktum at han måtte støpes om som mislykket – dersom han ikke kunne bevise at han hadde vært seg selv.

Men nå trodde han at alt var forsøkt og at han var fortapt. Det avgjørende spørsmål var altså: «*Hvor var jeg som meg selv, som den hele, den sanne? Hvor var jeg med Guds stempel på min panne?*»

Da kom redningen i svaret fra Solveig: «*I min tro, i mitt håp og i min kjærlighet.*» – «*Hva sier du?*», spør Peer undrende: «*Til gutten der inne er selv du mor!*». Solveig svarer: «*Det er jeg – ja, men hvem er hans fader? Det er han som for moderens bønn forlader.*»

Peer skriker, i det et skjær av lys går over ham: «*Min moder, min hustru, uskyldige kvinne! O, gjem meg, gjem meg der inne!*» Han klynger seg fast og skjuler ansiktet i hennes skjød. Lang stillhet. Solen rinner.

Takket være Solveig, ble Peer tilgitt og reddet. I sitt indre hadde hun bevart ham slik hun fra første stund så ham: som den kjæreste gutten hennes, fullkommen skapt, med de fineste egenskaper og største muligheter. Alt var der fortsatt – i hennes tro, håp og kjærlighet! Alt var bevart, intet var ødelagt!

Og Faderen, kjærlighetens Gud, hadde hørt hennes inderlige bønn og sett hennes urokkelige tro. Solveigs kjærlighet var en gjenspeiling av Hans egen.

Peer ble reddet – han slapp å støpes om, for i Guds og Solveigs kjærlighetsfavn lå muligheten til å fødes om – i ånd og sannhet!

I det tepet langsomt faller, fortsetter Solveig å syngte i dagglansen –

sikkert sammen med mange med-søstre:

«*Jeg skal vugge deg, jeg skal våke, – sov og drøm du, gutten min!*»

Keiser og Galilæer

I dette verdenshistoriske skuespill dreier det seg om det store oppgjør mellom to slags riker. En åndskamp mellom livssyn og gudssyn som foregikk vel 300 år e.Kr., men som pågår og fortsatt er aktuell i dag.

Ibsen har her nedlagt et enormt arbeid, som han brukte flere år på. Han sa at dette var det mest arbeidskrevende av alt han hadde skrevet, og kanskje var dette verk det han selv satte høyest? Han har nok her fått uttrykt noe av sitt grunnleggende livssyn.

Han har sett på muligheten av en forsoning – og syntese – mellom det gamle og det nye, mellom «*riket bygget på Kunnskapens tre*» og «*riket bygget på Korsets tre*». Det gamle manglet noe helt vesentlig, men det verdifulle i det gamle, det som tålte lyset fra det nye, det ville kunne gå inn i en helhet og bestå.

I denne helhet er det så åpenbart hva Ibsen ser som det avgjørende og sentrale: Den ene Gud, kjærlighetens Gud, representert ved Galileeren, og Hans Ånd i menneskenes hjertet og sinn. Galileerens eneste synlige våpen, et trekors – kjærlighetens og forsoningens symbol –, blir stående som riksvåpenet for hele det nye.

De spørsmål som Ibsen her kjemper med – og de svar han ga –, er altså høyaktuelle også i dag. Avgudene er enda flere nå, og mer forlokkende, Kunnskapens tre har fått nye grener. Det spredte og delte dominerer fortsatt. Hvor er nå det syn for helhet som Ibsen for 150 år siden etterlyste?

Inn på scenen i dette drama kommer en rekke representanter for det gamle, hele eliten av visdomslærere, talere, kunstnere, mystikere, skjønnhetselskere, hærmenn m.fl. Hovedpersonen, keiser Julian (den frafalne), gikk over fra det nye til det gamle, men han sa at:

«*I skal fornemme hvor alt det spredte streber hen for å ene seg i ett!*»

Julian satt som den høyeste, med hele keiserrikets makt og ressurser, med den største hær og våpenmakt, han var omgitt av de mest skolerte menn fra læresalene – akademikere og intellektuelle –, han trodde på alle anerkjente guder og åndsmakter, på varseltakere, orakler og mystikere... Han måtte dog undre seg over den motstand han møtte hos disse galileerne; de trodde jo kun på en Gud, på en allmektig åndelig makt, og som hadde sin leder, ja, sågar sin Herre og Frelser, en tømmermannssønn fra Galilea!

Julian måtte grunne på denne gåte: «*Med tolv ringe menn - fiskere og uvitende mennesker -, grunnla han dette. Og hvem har holdt det sammen til denne dag?* – Kvinner og uskyldige for største delen...»

På samme måte som Peer Gynt mot slutten fikk høre en kristen sang, fikk også keiser Julian lytte til «*selvsomme sange*», hvilke han ikke før hadde hørt. Kristne soldater gikk forbi og sang:

«*Øksen ligger ved treets rot; verdens seder skal felles. På Golgata skyter Herrens blod palmen som aldri eldes.*»

Julian lyttet og var fortvilet. I sin

ungdom var det blitt sagt om ham at han hadde slike muligheter og var så begavet at han kom til å lyse over hele riket: «*Å tenke seg at der skal følge århundre på århundre, og at der i dem alle skal leve mennesker, vitende om at det var meg som bukket under og ham som seiret!*» Og ville det virkelig skje at det veldige seder-tre, dvs. det enorme Verdensriket - hans eget keiserrike - ville falle, mens Galileernes rike, den lille palmen fra Golgata aldri ville eldes, men vokse evig og omfatte alt?

Kjærlighetens konge

«*Ikke forsagt – Julian!*», roper den fremste forførelsen og bløffmakeren blant mystikerne, Maximus: «*Den villende seirer!*» Da sier keiser Julian: «*Og hva vinner den seirende? Er det møyen verd å seire? Hva har den makedoniske Alexander, hva har Julius Cæsar vunnet? Grekere og romere taler om deres ry med kold undren, - mens den annen, Galilæeren, tømmermannsønnen, sitter som Kjærlighetens Konge i varme troende menneskehjeter.*»

Det gikk opp for Julian noe avgjørende, at galilæerne hadde noe i hjertet som hans egne folk manglet: «*Se til galilæerne. Vi kunne lære visse ting av de mennesker. Der gis ingen nødlidende og hjelpeløse i blant dem; de lever som brødre og søstre innbyrdes, - og mest nu da deres gjenstridighet har tvunget meg til å tukte dem. Disse galilæere, skal I vite, har noe i hjertet som jeg høylyt skulle ønske at I ville befitte jer på. I kallar eder efterfølgere av Sokrates, av Platon, av Diogenes. Er der noen av eder som ville gå glad i døden for Platons skyld?*» – «*Jeg kjenner jer, I kalkede grave! Gå fra mine øyne, – jeg kan ikke bruke jer!*»

Hans folk holdt ikke mål! Nå var det bare i drømmer at han kunne be-seire Galilæeren. Julian drømte nå at han bød at Galilæerens minne skulle være utsløttet på jorden, og så var det utsløttet! Da ble han i drømmen ført til en annen og større jord, hvorfra han så ned på sin egen, keiserens jord; «*som jeg hadde gjort galilæerløs, og jeg fant at alt hva jeg hadde gjort var såre godt.*»

Og likevel – hva opplevde han videre i drømmen: «*Men se, min Maximus, – da kom et tog forbi meg på den fremmede jord hvor jeg sto. Der var krigsmenn og dommere og bødler i spissen, og gredende kvinner fulgte toget.*»

«*Men se - midt i den langsomt skridende skare gikk Galilæeren lys levende og bar et kors på ryggen. Da ropte jeg til ham og sa: hvorhen Galilæer? Men han vendte sitt ansikt i mot meg, smilte, nikket langsomt og sa: til hovedpannestedet!*» – «*Hvor er han nu? Om hint på Golgata ved Jerusalems kun var en landsbygging, øvet liksom under gjennomreise, i en ledig stund? Om han går og går, lider og dør og seirer om igjen fra den ene jord til den annen? O, om jeg kunne legge verden øde!*»

«Du har seiret Galilæer!»

Men nu var det slutt for keiser Julian. Da han i krigen mot perserne ble dødelig såret, forsøkte han å reise seg, men faller tilbake i det han roper: «*Du har seiret Galilæer!*»

Og dette keiser Julians – og Ibsens – rop fra slagmarken har lydt verden over i alle år siden, og lyder fortsatt. Det avgjørende rop som betyr erkjennelsen av at Jesus Kristus – kjærlighetens Gud – har seiret. Og at Riket som Han bygger innenfra i

menneskene, seirer! Våpenmaktens og hedninge-gudenes riker taper!

Etter Julians død begynte noen kristne å tenke over om han som hadde vært så hård mot dem, kanskje hadde vært et Herrens redskap – «*et tuktens ris -, ikke til død, men til oppreisning. Utvelgelsens hemmelighet er forferdelig. Hva vet vi?*» Han måtte kanskje gå den vei han gikk og gjøre hva han gjorde?

Var det også her noe formildende? Basilios fra Cesarea og hans søster Makrina sto der stille og grunnet på dette. De hadde kjent keiser Julian og fulgt hans vei, hadde sørget over hans frafall og hadde advart og talt ham sterkt i mot. De hadde også hatt så mye kjærlighetens ånd i seg at de hadde hjulpet og hatt medynk med forkomne soldater i fiendens hær – de kjente de største og det nye bud.

Her får nå en medsøster av Agnes og Solveig, den kristne Makrina, de siste ord i «*Keiser og Galilæer*». Ibsen anså nok at kvinner først fatter at Gud er kjærlighet, og ofte lettest gjenspeiler kvalitetene fra det store spekter i utstrålingen av denne. Det dreier seg om en åndelig kjærlighet som innebærer varme, forsoning, tilgivelse, nåde, mildhet, barmhjertighet, omsorg, rettferdighet, etc., – hele livets, dvs. helhetens fundament –, også for alt samliv og samfunnsliv. Ja, størst av alt! Og alt samlet i Guds kjærlighet, den fullkomne, allmektige, nærværende og seirende!

Makrina sier til sin bror Basilios – i det hun bøyer seg over den døde Julian og tildekker hans ansikt: «*O, bror, la oss ikke tenke denne avgrunn til bunns. Villfarende menneskesjel, – måtte du fare vill, da skal det visse-lik regnes deg til gode på hin store dag når den veldige kommer i skyen for å si dommer over de levende øde og over de døde levende!*»

Jo, vår største dikter og store spørger ga også tidløse svar på overordnede spørsmål angående våre liv og virkeligheten.

Vi minnes og takker ham for dette i dag! «*Han er Deus Caritatis*» og «*Du har seiret, Galilæer*», er klare og sanne svar som for alltid vil bli stående som lysende tinder på hans diktning mange høydedrag!

Den største mangelen vi alle lider under, er at det ikke finnes plass til personligheten, hverken i teoriene eller i praksis.

Nina Karin Monsen, 2002

Ei ny verd

Langsomt bryt dagen fram –

Ei ny mulighet for menneskje syner seg under ein nærare himmel –. Må berre gripe det, halde det fast, tru på det, så skjer underet –. Ei ny verd skapes og kjem løfterik fram.

Armand Nyhus

Den nye psykologi skal avløse den gamle filosofien

Av B.D.B.

All gammel filosofi hadde som mål dette, at vi skulle lære oss selv å kjenne. Men ingen filosofi nådde dette mål. Intet filosofisk system har rukket lengere enn til å revidere og omstøte andre filosofiske systemer. Derfor har vi mennesker aldri nådd det mål å lære oss selv å kjenne.

Psykologien, som er læren om våre sjelsdrifter og om vårt bevissthetsliv og refleksjonsliv, har den store fordel at den ikke egentlig søker å slå fast dette eller hint filosofiske system. Psykologien undersøker og forklarer for oss de merkelige "vesener", som skapte filosofien. Derfor må vi vel si at psykologien eller sjeleforskningen er langt mer positiv og objektiv enn noen filosofi.

Psykologien har den fordel at den vil vise oss våre sjanser, men til like også vår risiko som sjelelige sansesvesener. Den vil gi oss nøkkelen til selvkontroll og vise oss suggesjonens og massesuggesjonens veldige betydning. (Suggesjon betyr jo ikke annet enn en hemmelighetsfull innflytelse på sjelivet).

Dette blir mer og mer nødvendig, jo mer de tekniske fremskritt skaper arbeidsdeling og spesialisering, for jo mer menneskene blir avhengige av hverandre og jo mer vår skjebne "sosialiseres" i og ved arbeidsdelingen og hele den tekniske utvikling, dess mer følsomt blir forholdet mellom individ og samfunn.

Hittil har samfunnslivet og dets lover vært lite utforsket. Man har overlatt samfunnslivet til politiske spillere og trollmenn. Men utviklingen krever oppklaring og sannhet, kunnskap og viten om disse ting. Og nettopp her er det at psykologien gir

oss nøkkelen. Det kan ikke nytte å ønske seg tilbake til tiden for den tekniske epoke. Utviklingen går aldri tilbake, likesom en rose aldri vokser baklengs for å bli knopp. – Våre fedres kultur må få lov til å blomstre av og falle, og den nye gode sterke slekt vil nok finne en løsning. Og løsningen er mulig i nettopp samme grad som vi gjør oss den uleilighet å utforske vår egen og våre medmenneskers mentalitet.

For alt hva menneskene skaper eller har skapt av systemer og orden, av tvang eller frihet, av rett eller urett, er kun et uttrykk for manglende livsorientering. Fremskritt og overleveringer er kommet i innbyrdes konflikt. Våre forhold og livsvilkår forrykkes hver dag, mens vi organiserer alle imot alle istedenfor å orientere oss fra nytt og organisere på et nytt grunnlag.

Spørsmålet er bare hvor langt vi må ned i lidelsen, skuffelsen og oppløsningen før vi formår å tilegne oss den nye mentalitet?

Når for eksempel våre forfedre ikke kunne skaffe seg elektrisk kraft, så var det ikke fordi den elektriske energi manglet. Den var alle vegne til stede, men måtte først finnes, erkjennes, oppfattes og adlydes.

Fra tidenes morgen var de elektriske energimasser til stede i slumrende (latent) skikkelse. Men våre forfedre kjente ikke denne del av den universelle virkelighet, som vi kaller elektrisitet.

Våre fedres mentalitet var fylt av romantikk og mytologi. De ante nok at det var svære krefter i vannmassene, men i mangel av viten brukte de sin fantasi til å dikte om huldre og troll, om nisser og demoner.

Man vet aldri om man skal gråte eller le, når en hører hva våre fedre har tenkt og sagt, trodd og levet etter

og hva de har ofret til.

På samme måte vil våre etterkommere le eller gråte over det 20de århundredes menneskebarn, som midt i en tid av bugnende overflod og velstand uten like drømmer om "dårlige tider" og om "gode tider", og som dikter sataniske eventyr om tallverdier og problemer, om valutaordninger og konjunkturer, og om "normale" og "unormale" penger osv.

Det unormale, som vi mener å se utenfor oss, er kun relasjoner av det unormale hos oss selv. Valutaproblemene er kun uttrykk for at vi mangler valuta i oss selv. Og alle moderne spøkelser og demoner er kun nye navn på gamle løgner. Det er frykten for det ukjente og følelsen av den store tomhet og uvitenhet, som er kilden til alle onde drømmerier i nåtiden.

Vi dikter liv i døde ting og overfører vår egen mentalitet til abstraksjoner og fenomener, som vi selv er opphavet til.

Det er kontrollen over dette, som psykologien vil skaffe oss, og som disse skrifter søker å yte et bidrag til.

Og når vi en dag har erobret det nye land, og lært den kunst å leve i samfunn og å frigjøre oss i økonomisk og materiell forstand, så har vi, likesom da vi "oppfant" elektrisiteten og radioen, kun arvet en ny del av et latent rike som var menneskene beredt fra tidenes morgen, fra verdens grunnvold ble lagt, men hvis tilegnelse utelukkende var avhengig av vår egen mentalitet. Det er derfor det heter at Guds rike er ikke utenfor oss, men innenfor oss. Guds rike er ikke et sted, men en tilstand.

Vår mentalitet er vår skjebne.

ØKOBIDRAG • ØKOBIDRAG

«Alle økonomiske og miljømessige beslutninger bør også ta hensyn til framtidige generasjoner og deres valgmuligheter»

Bli framtiden det den var

Det hevdes at framtiden ikke blir det den var. På fleire måter er nok det riktig. Den teknologiske utviklingen fører til at historien akselererer, 6 milliarder mennesker påvirker nå biosfæren i et omfang som ikke kan sammenliknes med noen annen epoke i historien. Denne utviklingen skaper i dag en rekke nye problemer for oss mennesker, og det livsmiljøet som vi alle er helt avhengige av.

Samtidig ser det ut til at flere av de problemene som dagens utvikling forårsaker, ikke har tradisjonelle teknisk/økonomiske løsninger. Dette skaper nye problemer fordi vi er vant til at vi med vår innsikt kan finne løsninger på nær sagt et hvert problem ved å ta i bruk tekniske eller økonomiske hjelpemidler. I stadig større grad ser det nå ut til at mange samfunnsproblemer ikke kan løses ved vekst, fordi dette bare forårsaker flere nye problemer. I områder med vannknapphet kan ofte problemene ikke løses ved å bore flere brønner.

Problemet med økende behov for mer sjømat kan ikke løses ved bygging av flere båter fordi mange fiskebestander allerede er fullt utnyttet eller overbeskattet. Det blir med andre ord stadig klarere at en rekke samfunnsproblemer ikke kan løses med tradisjonell vekst. Derfor er det nå behov for nytenking og nye politiske grep. Det som må til er politisk initiativ som kan bidra til en langt mer effektiv bruk av energi og naturressurser og til at den skjeve fordelingen av goder i det lange løp ikke kan

løses ved vekst, men med måtehold og en mer rettferdig fordeling.

Når det gjelder våre muligheter til forbedringer av ressursøkonomien burde dagens energibruk fortelle en god del. I følge professor R. U. Ayres ved den europeiske høgskolen for næringsliv (INSEAD) i Frankrike, sløses 19 av 20 energienheter bort i USA (16). Stort bedre er det vel neppe i Europa. Mest åpenbart er det nok på områder som gjelder utnyttelse av fornybare naturressurser. Her kan et økende ressursbehov rett og slett ikke dekkes ved økende ressursuttak og forbruk. Dette vil bare føre til at naturkapitalen minsker og til at produksjonsoverskuddet minsker. Eller med andre ord: Vi begrenser mulighetene for å få til en bærekraftig utvikling. Det er i denne forbindelse at naturvitenskapen økologi bør få en mer sentral rolle.

Vi mennesker må rett og slett lære oss til å leve med naturens begrensninger. I denne sammenheng er det feil å tro at vi behersker naturen. Dette er en farlig illusjon. Som biologiske vesener er også vi en del av naturen, underlagt økologiens lover og prinsipper. Derfor bør utviklingen av samfunn og økologi i det 21. hundreåret baseres på at vi «stryker naturen med hårs» og ikke på at vi turer fram som gorillaer i en glassbutikk.

Magnar Norderhaug
Worldwatch Forlag
2003

Avisen Samfunnsliv og økonomien

Det er et stort økonomisk løft å holde avisen i live. Trykkeriet skal ha omkring 140 000 kr for 11 utgaver i året. I tillegg kommer portoutgifter til Posten, som utgjør omkring 4500,- pr utgave, tilsammen nesten 50 000 kr. (en betydelig stigning fra året før da vi betalte omkring 3100,- pr utgave i porto).

Avisen har mistet noen av sine gamle abonnenter fordi de er gått bort. Mange av dem har vært gode støttespillere for å holde liv i avisen. Vi har fått en del nye abonnenter som gjør at det totale antallet holder seg på samme nivå, men vi ønsker flere støttespillere for å holde Samfunnsliv i gang i årene fremover. Det var ikke meningen at den tidligere nevnte arven skulle brukes til direkte avisdrift, men vi har sett oss nødt til å spytte inn midler også fra det holdet. Men vi ønsker at abonnentspenger og støtte skal kunne gi Samfunnsliv fortsatt liv og eksistensberettigelse. I tillegg vurderes det nå å la bedrifter og enkeltpersoner annonsere i Samfunnsliv, slik det ble gjort i "gamle dager". Dette kan skaffe avisen en sikrere økonomi. Leserne kan gjerne sende tilbakemeldinger til redaktøren ang. det-

te.

I hovedsak har deler av beløpet som avisen Samfunnsliv fikk i arv gått med til et viktig oversettelsesarbeide av bøkene KUNSTEN Å LESE BIBELEN og KRISTUS I SAMFUNNET. Dette er et meget omfattende arbeide som tar lang tid både for oversetter og redaktøren av avisen, som skal redigere og sjekke ut om det språklige ligger opp mot det B. D. Brochmann har ment. Når dette arbeidet er gjort, kommer kostnader til bokutgivelser av disse engelske versjonene av BDB's mest sentrale verker. Som redaktør undersøker jeg nå muligheten for også å kunne gjenoptrykke de norske utgavene av disse bøkene, da på billigste måte, gjerne som pocketutgaver for en billig penge for folk flest. Her er den såkalte books-on-demand-prinsippet av stor interesse. Det betyr at bøkene trykkes etter hvert som de bestilles, altså etter behov. Et svensk forlag er her aktuelt for oss i denne sammenheng.

I tillegg har Lorch-Falch i Alternativt Samfunn blitt støttet økonomisk for utsendelse av både den tyske og russiske utgaven av BDB's "Mentalitet og livs-

skjebne". Ifølge Bjørn Venstad, som representerer Alternativt Samfunn, skulle utsendelsen av den russiske utgaven av BDB's bok startes i påskeferien. Her er mye gratisarbeide som utføres på alle hold. Selve portoutgiftene for utsendelse av den russiske utgaven av BDB's bok kommer på omkring 67 000 kr (for 1000 eksemplarer).

KUNSTEN Å LESE BIBELEN på engelsk legges etter hvert ut på internett. Daglig ankommer fire-fem eposter fra oversetter av KRISTUS I SAMFUNNET i USA. Hun spør om ord og vendinger som jeg da må forklare/oversette. (Lynne Hippler har gjort en fantastisk jobb med de to bøkene. I løpet av juni vender hun tilbake til Norge og Finnmark igjen etter noen års opphold i USA.) Alt dette koster redaktøren av Samfunnsliv mye arbeid og energi, i tillegg til lærerjobb samt eget forfatterskap.

Redaksjonen av Samfunnsliv takker alle for støtten gjennom mange år. Vi oppfordrer alle til å fortsette med dette i årene fremover slik at Samfunnsliv fortsatt er liv laga, som det heter.

DOJ

Byttehandel

Et Ramaskrik –
det virket slik,
da Munch-«skriket» forsvant.
Og mange skrek helt over seg,
trodde knapt at det var sant.

Toska tilbød, «skrik» pluss Madonna.
Men: «Kvinne krever jeg herinne!».
For flere – mere enn gjensynsglede,
da tapt Madonna kom tilstede.

Svein Otto Hauffen

WSO Landsforeningen We Shall Overcome

1. Foreningen arbeider for å påvirke myndighetene og psykiatrien til:

2. Å fjerne uberettigete tvangsinnleggelse. Er tvangsinnleggelse et faktum, skal den berørte få kjennskap til alle sine juridiske rettigheter innen et døgn etter innleggelsen. Disse skal gis skriftlig og i en form som ikke kan misforstås. Klienten selv eller dennes medhjelper har rett til å se dokumentene.

3. Hindre overgrep og mishandling av psykiatriske pasienter.

4. At psykiatrien fjerner den overmedisineringen som eksisterer i dag og tenker helhetlig på pasientens helbred.

5. Kontinuerlig revurdering av behandlingsmetoder og behandlingstilbud innen det psykiske helsevern. Utvidet ansvarsbevissthet ved benyttelse av medikamenter og annen behandling.

6. Vi ønsker å arbeide for:

7. Å oppmuntre og støtte våre medlemmer.

8. Gode botilbud og aktivitetstilbud for våre medlemmer.

9. At foreningen får være med ved utarbeidelse av Lov om psykisk helsevern.

10. Opprettelse av aktivitetsgrup-

per og lokallag av WSO over hele landet og etablering av nye former for for- og ettervern.

11. Utvidete toleransegrenser for mennesker med en psykisk lidelse.

12. Vurdering av behandlingstilbud innen det psykiske helsevern.

13. Utvidet ansvarsbevissthet ved benyttelse av medikamenter og annen behandling.

14. Organisasjonens ledelse:

Leder: Jo Lundsbakken, Kristian Bakkens veg 21B, 2316, 62542432/90964753, jo@lund.as.

Nestleder: Bjørn Ingar Pedersen, Ammerudvn. 43, 0958 Oslo, 99247553,

bigbeatreal@hotmail.com.

Kasserer: Emery Skaarstad, Akershus, 64946201/41305074.

emerly.skaarstad@c2i.net

Adresse: Postboks 8817 Youngstorget, 0028 Oslo

Epost: post@wso.no

Hjemmeside: www.wso.no

Tidsskriftet Søkelyset:

Abonnement kr. 100,- for 4 nummer (2 år).

Bankgiro 7874 06 42773. Adresse og telefon som WSO.

Vi må stå sammen for å oppnå noe.

ØKOBIDRAG • ØKOBIDRAG • ØKOBIDRAG •

Sjølbergning er grunnlaget og betingelsen for enhver økologisk bosetning

Med 2-3 dekar matjord vil familien kunne dyrke all maten på eget areal. Dermed oppnår vi også et lite lukket økologisk kretsløp uten energikrevende transport, denaturering av maten, tilsetningsstoffer, etc. Et helt eller delvis plantebasert kosthold av mat dyrket i egen hage er den absolutt mest energi- og arealeffektive måten å sikre vår næring på.

Ifølge «Roma-klubbens» utregninger trengs 2-4000 kvm industrielt drevet jordbruksareal for å ernære et menneske. Etter mange og vel funderte praktiske prosjekter trengs 325 kvm. hagejordbruk for samme oppgave. Og det bare ved hjelp av trildebår og håndredskap som spade, greip, rive og ljå. Energien som vi bruker er ikke mer enn det vi sparer ved å slippe jøggeturen eller helsestudioet de dagene vi arbeider i hagen eller hogger ved.

Tilført energi for å dyrke maten har økt dramatisk med moderne, in-

dustrielt landbruk. I dag bruker landbruket mellom 5 og 10 kalorier for å produsere 1 kalori. Tar vi med transport, industriell bearbeiding og distribusjon kommer matvarer som Corn Flakes, chips, etc. opp i over 1000 kalorier i forbruk for hver kalori vi spiser.

Å dyrke mat i egen hage bare ved hjelp av eget avfall, lokale ressurser, jordens liv og solens varme er ikke bare det mest energiøkonomiske - det gir forståelse og følelse av samhørighet med alt liv, meningsfylt arbeid, mosjon, frisk luft og reint vann. Vi har ikke lov til å forurense jorden og vannet med gift og kjemikalier eller luften og ozonlaget med avgasser fra traktorer, biler eller fly.

Og vi trenger ikke å vite eller å lære hvordan og hvorfor plantene vokser. Jorden er vår mor og vår medspiller om vi bare gir henne anledning til å hjelpe. *Det er mere snakk om forståelse, respekt og tillit enn*

kunnskap.

Jorden vet hva plantene trenger - og gir planten dette i rikt monn og i riktig forhold om vi bare gir jorden det den trenger. Og jorden er levende liv som trenger næring, varme, vann og beskyttelse.

I urørt natur ser vi at jorden og plantene lever et perfekt samliv - gir hverandre det som trengs. Resultatet er en utrolig vokster - helt «av seg selv» - uten at vi legger to pinner i kors. Hvorfor skal så ikke det samme kunne skje i jordbruket og i vår egen hage?

Det kan skje og det skjer. Overalt på kloden er det utviklet økologisk dyrkningsmetoder som langt på vei overlater plantene til jorden og dens tilhørende livsprosesser.

**Vidar-Rune Synnevåg:
Økologisk planlegging**

Brennpunkt Iran

Irak-katastrofen avvæpnet Bush-administrasjonens superhauker. Dermed kunne mer pragmatiske elementer i USAs utenriksdepartement, CIA og militæret vinne støtte for en diplomatisk tilnærming til Irans atomvåpenprogram.

Kenneth M. Pollack Forskningsleder, The Brookings Institution i Washington DC. Hans siste bok er «The Persian Puzzle: The Conflict Between Iran and America».

**Mandag 11.09.2006
Dagbaldet på nett**

DA TWIN TOWERS RASTE ned, sørget Iran sammen med USA. Iranere holdt spontant lysvaker for å vise sin solidaritet med amerikanerne.

Mange iranere, og i hvert fall noen iranske ledere, ønsket et bedre forhold til USA. Den gylne muligheten til dette gikk imidlertid tapt, med konsekvenser som indirekte strekker seg til blodbadet i Israel og Libanon og den internasjonale krisen i forbindelse med Irans atomvåpenprogram.

Før 11/9 hadde iranske og amerikanske embetsmenn deltatt i multilaterale samtaler om Afghanistan, og etter angrepene kondolerte iranerne overfor sine amerikanske kollegaer og tilbød USA hjelp til å styrte Taliban-regimet, som iranerne hatet like mye som vesten gjorde.

Under USAs invasjon av Afghanistan ble det etablert en hemmelig forbindelse mellom Washington og Teheran, der Iran assisterte med

blant annet overflygning, logistikk og etterretning.

Etter krigen foreslo iranske embetsmenn som hadde deltatt i samarbeidet å utvide samarbeidet til andre områder av felles bekymring, som for eksempel Irak. Selv om amerikanerne ikke var sikre på om iranske styresmakter hadde gitt fullmakt til dette tilbudet, var de overbevist om at i hvert fall noen iranere håpet at forholdet ville utvikle seg og partene føres nærmere sammen.

Men det de fikk, var i stedet talen om ondskapens akse, der Iran ble omtalt i samme ordelas som despotiene Irak og Nord-Korea. Muligheten for et gjennombrudd forsvant.

I ALL RETTFERDIGHET MOT Bush-administrasjonen må det sies at al-Qaida-lederne som hadde flyktet fra Afghanistan, var under løs husarrest i Iran og at Teheran nektet å utlevere dem til USA. Amerikansk etterretning trodde Iran hadde trappet opp både den militære og økonomiske støtten til Hamas og den palestinske Islamsk jihad i deres krig mot Israel.

Bush, utskjelling av Iran var selvfølgelig i tråd med omleggingen av administrasjonens utenrikspolitikk etter 11/9 - med resultater som hovedsakelig har vært katastrofale for USA, med krise og konflikt gjennom den muslimske verden.

Ironisk nok kan Bush-administrasjonens utenrikspolitiske feiltrinn i etterkant av 11/9 ha endt med å plassere USA i en langt mer gunstig stilling til å håndtere Irans atomvåpenprogram.

Det har lenge vært åpenbart at det eneste realistiske håpet for å få stanset Irans atomvåpenprogram er en multilateral gulrot-og-pisk-politikk.

Stormaktene, særlig USA og EU, ville da gå med på å utvide integreringen med Teheran, både handelsmessig og på generelt plan, hvis Iran oppgir atomvåpenprogrammet. Hvis ikke, vil landet bli truet med økonomiske sanksjoner.

USA, EUROPA OG til og med Russland og Kina har tatt i bruk en slik politikk overfor Iran, og den har båret frukter: I fjor innrapporterte Det internasjonale atomenergibyrået Irans atomvåpenprogram til FNs sikkerhetsråd, og i august 2006 krevde en resolusjon fra sikkerhetsrådet at Iran stanset anrikningen av uran, ellers ville landet bli møtt med sanksjoner.

Bush-administrasjonens fallitt i Irak og andre steder i regionen har gjort USA svakere og det hvite hus mer ydmykt. Hadde ikke USA slitt med problemer i Irak, noe som har gjort USA mer sårbart for iransk motpress og sterkt avhengig av landets europeiske allierte for assistanse i Irak, Afghanistan og ellers i verden, virker det usannsynlig at Washington hadde lagt seg til en multilateral tilnærming til Iran.

Irak-katastrofen avvæpnet administrasjonens superhauker og gjorde det mulig for mer pragmatiske elementer i USAs utenriksdepartement, CIA og militæret å vinne støtte for en diplomatisk tilnærming til Irans atomvåpenprogram. Uten krigen mot Irak, ville det kanskje vært krig mot Iran.

ETTERVIRKNINGENE AV invasjonen av Irak bidro også til at europeiske myndigheter utviklet et multilateralt standpunkt til Iran. Det finnes minst to forklaringer av hva som skjedde:

Europeerne innså at skaden som var gjort på den transatlantiske alliansen på grunn av Irak, ikke utelukket var Bush-administrasjonens feil. Amerikansk diplomati hadde

kanskje sine mangler før invasjonen av Irak, men Frankrike og Tyskland fikk det ikke stort bedre til. Den europeiske antikrigskampanjen fremsto som pasifistisk, pro-saddamsk og hjelpeløs - som om myndighetene ikke klarte å se virkelige sikkerhetstrusler i øynene (gitt den internasjonale enigheten på dette tidspunktet om at Irak hadde gjenoppbygd sitt program for masseødeleggelsesvåpen).

Irak-krigen delte Europa stygt i to og underminerte de utenrikspolitiske målsetningene til Storbritannia, Tyskland og Frankrike. Alle de tre landene lengtet etter å spille en større rolle i internasjonale spørsmål. Men bare hvis E3 sto sammen - i spissen for en europeisk front som var villig og i stand til å handle fast og bestemt utenfor sine egne grenser - ville USA, Kina, India og Russland ta hensyn til dem.

UANSETT HVILKEN VER-SJON som er riktig - kanskje er de riktige begge to - ble det skapt en kontekst for det iranske atomspørsmålet. I 2003, etter at IAEA bekreftet at det fantes hemmelige iranske fasiliteter for å anrike uran og utskille plutonium, grep franskmennene, britene og tyskerne det de så som en mulighet til å reparere skaden Irak hadde forårsaket. De ble enige om å føre en hard linje overfor Iran. De ville konfrontere landet om atomteknologien, i det minste i den grad at sanksjoner ble innført overfor en viktig handelspartner.

Irak-krigen tvang dermed Bush-administrasjonen til en mer moderat tilnærming til Iran enn USA ellers kanskje ville hatt, samtidig som europeerne ble oppmuntret til å bli mer konfronterende. Resultatet var en konsensus - USA lokket med gulrøtter, mens Europa holdt pisk i hånden. Og denne tilnærmingen gjorde det også mulig for alliansen å overbevise India, Kina og Russland om å

ha en mye tøffere holdning overfor Teheran enn de ellers sannsynligvis ville hatt.

I mai tilbød USA og Europa Iran en «pakke» med insentiver og sanksjoner. Iranerne sto overfor et dilemma - atomvåpenprogrammet eller en sunn økonomi. De hadde håpet at de aldri ville bli stilt overfor et slikt valg.

Valget har skapt en dyp kløft i lederskapet i Teheran. De kompromissløse har alltid vært tilhengere av å fortsette med atomvåpenprogrammet uten hensyn til risikoen for at Irans økonomi kan bli skadet av sanksjoner.

NÅ VENTER VERDEN på å se om den euroamerikanske konsensusen vil holde i møte med Irans siste verken-ja-eller-nei-svar. Men så langt har stormaktene vært mye flinkere til å holde stand overfor iransk gjenstridighet enn de fleste aktørene hadde trodd, deriblant iranerne.

Dessverre kan konflikten i Libanon tippe balansen i feil retning. Hvis Russland og Frankrike (og kanskje noen andre europeiske land) oppfatter Bush-administrasjonens entydige støtte til Israel som en tilbakevending til cowboy-diplomatiet, kan landene bli skeptiske til å fortsette særlig lenger i et spor som kan gi krigsgale mennesker i Washington et påskudd for militære operasjoner mot Iran.

Det virker likevel sannsynlig at i det minste landene i vesten vil stå sammen for å sørge for at Iran betaler en straff for sitt trass. Håpet, så svakt det enn måtte være, er at økonomiske sanksjoner vil få Iran til å snu, på samme måte som Libya.

Skulle det bli tilfelle, ville det være ett godt resultat av rotet Bush-administrasjonen har lagd i Midtøsten, og én grunn til å tilgi USA for ikke å ha klart å bygge opp et nytt forhold til Iran etter 11. september.

Oversatt av Lene K. Hoff.

Livskvalitet begynner der hvor en selv befinner seg

Nina Karin Monsen

Livskvaliteten begynner alltid med personen selv. Kvalitet i menneskelig sammenheng ligner kvalitet i all annen sammenheng. Kvalitet har først og fremst med råvaren å gjøre, med det som er verdifullt, fint, høyverdig, utsøkt, noe førsteklasses i utgangspunktet. Denne kvaliteten er til stede i objektet på grunn av det materiale den er laget av, noe varierende etter smak og behov. Det første spørsmålet en bør stille seg, er hva står en for, hvilke verdier styrer ens hverdag og relasjoner til omverdenen? Kvaliteten følger ens egne verdier, om en ikke er et reelt offer for andres mobbing og vold.

Men kvalitet har også å gjøre med bearbeiding, design og nytte. Noe kan ha kvalitet som ikke er noen av delene, men det er sjeldent. Som oftest ligger det lang innsats og mye arbeid bak et produkt som har kvalitet. Fra fattige arbeidere finner gull i en gruve og til det nydelige gullsmykket ligger i en butikk i New York, er det mye som er blitt gjort, og mye har forandret seg. Det andre spørsmålet er altså hva en er villig til å endre, bearbeide, utforme vakrere, moralsk bedre og sannere? Er en villig til å motta andres ekte følelser og sanne tanker?

Kvalitet i produktet er et viktig kriterium på hvordan vi velger ut varer. Merkevarer behøver ikke ha kvalitet, mens noe vi finner i en rimelig kjedebutikk, kan ha det. For å

finne eller produsere en vare med kvalitet må en ofte lete lenge og vrake mange. Stort sett må et menneske være utdannet eller ha en spesiell erfaring for å bedømme det som har kvalitet. Mange liker rødvin, men bare skjønnere kan si noe fornuftig om hvilken vin som er den beste. Man må stille seg spørsmålet om hvem en er villig til å lytte til, hvilken læremester en aksepterer og respekterer. Jeg vil tro at mange moderne mennesker ikke vil lære noe av andre, eller bare av sine jevnaldrende, av flokken som tenker slik som dem.

På samme måte som med varer og produkter må et menneske som vil ha livskvalitet, tenke over seg selv, sitt liv og hva det betyr å være menneske. Den vedkommende selv er, har stor betydning. Det har også den innsatsen en gjør for å foredle seg selv, og måten en representerer seg selv på overfor andre, samt den meningen en har med det menneskelige. Det tredje er spørsmålet hvilken innsats en faktisk, praktisk og økonomisk er villig til å yte. Hvor mye vil en lære og arbeide?

Skal en ha god livskvalitet, må en derfor både tenke i retning av indre kvalitet, refleksjon, dannelse, skjønn og talent samt arbeidsinnsats. Jeg tror at noen mennesker har bedre forutsetninger og større talenter enn andre for å skape et godt liv. Men alle har mye å lære, livskvalitet. Men alle har mye å lære, livskvalitet har selvfølgelig med personlig utvikling og vekst å gjøre.

Det er naturlig at det å skape et godt liv krever like mye som det å lage et kunstverk eller utøve et kompetent håndverk. Det gode livet, livskvaliteten, er et resultat av et menneskes egeninnsats, ikke av hell.

Livskvaliteten er i den ene enden av et kontinuum. I den andre enden er Limbo. Der er mangel på selverkjennelse og lite interesse for andre, massesymboler som penger, karriere og popularitet er viktige verdier, man vil ikke lære mer enn tilstrekkelig til å ta en eller annen eksamen, og man vil bare arbeide akkurat så mye at en får godt betalt for strevet.

I dårlig livskvalitet er også mye ufordøyet, ureflektert og ubearbeidet kaos, usikkerhet, smerte og lidelse. Det kan vere plagsomt og nedbrytende. Her finner vi også makt og avmakt som ikke lar seg styre eller kontrollere, følelser som angst, sjalusi, hat, misunnelse og selvopptatthet. Alle disse følelsene, om de får dominere, kan når som helst ødelegge et liv hvor det i utgangspunkt var livskvalitet.

Men mangel på livskvalitet er også et produkt. Det skapet og formes i all hovedsak av det individet som unnlater å forme dette livet. Viktige momenter i et godt liv er som nevnt et ordnet, ryddig liv og hode, et meningsfylt arbeid, byggende relasjoner, vennsapsrelasjoner, ytre og indre kvalitet; tvers gjennom kjærlighet og verdighet. I et liv med dårlig livskvalitet finnes det lite og ingenting av dette.

Lyset er kilden til livet

Hva er kilden til alt liv? Når man har tenkt seg om, blir man snart klar over at det er sollyset. Tenk på din avhengighet av sollyset... tenk på ditt og all levende naturs velbefinnende i solskinnet, og det deprimerende ved den lange, mørke perioden. Tenk på plantene som du lever av, hvordan de strekker seg mot solen som de er helt avhengige av. Det er fastslått at planteriket er en stor kjemisk fabrikk som drives ved hjelp av solenergien, og skaffer oss det vi trenger. Tenk på hvor det kommer fra alt det som du kler deg med, boliger du bor i. Du kommer til sollyset overalt.

For at menneskene skal kunne leve, trenger det en temperatur mellom visse yttergrenser. Sollyset skaffer betingelsene for det, og slik kan vi fortsette. Vi vil overalt komme frem til at sollyset er kilden til alt jordisk liv. Det vil også sees at overfloden av energi og dermed av stoffer er til stede, og at vi ikke behøver å være engstelig og ha eksistensfrykt for at det skal bli for lite til livets opprettholdelse. Det gjelder bare at

menneskene utnytter og bruker naturens gaver på den rette måte. Alt er gitt fra naturen hånd. Går vi da, i hvert fall foreløpig, ut fra den store og uløselige livsenhet, så ser vi også at lyset og naturkreftene i sin helhet både innenfor og utenfor mennesket spiller den aller største rolle sammen med stoffenes kretsløp i menneskenes økonomi, og videre at energiens konstans er en likeså viktig faktor og en likeså viktig primær basis for alt som heter økonomi som mennesens konstans. Lys og liv hører uløselig sammen.

Dette kan du konstatere også i naturen omkring deg. Den jubel som hilser soloppgangen fra tusen kvitrende stemmer i skogen og den travethet som følger med solens oppgang på himmelen, er vitnesbyrd nok om at lyset er uløselig knyttet til naturen. Og den som har hørt denne jubel en sommermorgen på fjellet eller i liene, kan aldri glemme det. Både med vår intuisjon og vår forstand kan vi forstå at det er så.

Sterk kost

Av Svein Otto Hauffen

I sin velskrevne spalte: – Språket vårt – skrev Per Egil Hegge innledningsvis – under overstående overskrift: – Mysteriet starter med tre ille tilberedte lik, stod det i Sunnmørs-posten en oktoberdag i fjor, og en leser mener at det blir litt for kraftig kost. Å tilberede noe vil si å lage noe

som skal spises. Et lik kan være ille tilredt. Det betyr at det er påført store ytre skader. Uansett årsak er slikt ikke vakker, og det har – eller bør ha – svært lite med gastronomi å gjøre.

Høyden kannibaler ville vel være uenig i noe av dette.

Mens følgende fra Dagbladet nok ville være i deres smak. Fra Frode Gryttens innlegg om realitet, 15.6.: – Reality-sjangeren er inga demokratisering av tv-medi. Programskaparane nyttar ulike strategiar for å gjere dei interessante. Deltakarane forvandlast til stereotypiar, lette å selje, enkle å konsumere. For alt handlar om å lokke mest mulig lire ut av dei. Deltakarane er ein haug med kjøtt som kan skyflast

hit og dit. Dei kan etast, tyggjast og fordøyast før dei blir drite ut. – Vel bekomme!

Breking og radbreking

I forbindelse med Sunnmørspostens tema, lar jeg leserne få del i en saftig Trønder-replik (av N. Martens, Steinkjer): – Noen som går over lik, trampe helst opp på dæm, så det surkle i innvolla'n! –

I førnevnte spalte tilføyet Hegge bl.a.: – Så litt ferskvare: Dagens Næringsliv kunne 24. mars fortelle om en person som «bekte ryggen». Å breke er noe som sauer og gjeter driver med, og det bøyes breke, breker, brekte, har brekt.

Nesten identisk var min reaksjon, da jeg, for diverse år siden, leste følgende førstesideoppslag, satt med fotside typer: «Kongen glei på bade-golv og brekte beinet». Hvor lenge brekingen varte, fikk vi ikke høre.

Følgende lille variasjon over temaet, er ikke uinteressant. Nylig hevdet Jarle Kallestad at «store deler av den tradisjonelle kyrkjejournalistikken i dei allmenne nyhendemedia ligg nede med broken rygg». – Dette minner snarere om språklig radbreking, enn om journalistisk ryggbreking. En leser spurte retorisk: «Kvi-for bruke eitt av dei nynorske alternativna – broten eller brekt – når det kling tøffare på engelsk: broken?». – I Vårt Lands Hugin/Munin-spalte «har vi konfrontert Kallestad med spørsmålet, og han stiller seg avvissende til problemstillingen. – «Er det nokon som ville omsett den kjende salmen Morning has broken med «Morgonen har brekt seg», spør han». – En heiltrønder ville vel ha kommentert: «Det e noen som e brækkækkel!» – Vi avrunder med en forfriskende gladmelding: «Gildes kjøttdeig friskmeldt... frikjent som årsak til det omfattende E.coli-utbruddet.» – Nu gjelder det bare å finne en ny syndebukk. Før den slaktes av Mattilsynet.

SAMFUNNSLIV for 10 år siden

«Rik» fattigdom

Medborger. Jeg tror du ennå ikke aner din ørkenvandring i kassable tankebaner. Massens eksistenstro formet dine planer. De, – som fra de fleste, livets velferd raner.

Herredømmet over jorden, ble vi alle gitt. Evnen til å tenke, – handle, logisk, fritt. Hva er summen av vår skaperevne blitt? Tapes alt? Hvisket Mammon: «Kjemp du kun for ditt?»

Naturen gavmildt vil oss alltid føye. Må da milliarder seg med smuler nøye? Må de ned i selvforaktens pøl seg bøye, iført trelens tro – og tvangens trøye?

Livets verdimål forvrentes for vårt blikk, så at sten for brød de fleste fikk. Troens jakt på tall og makt, tok siste stikk: Kamp mot livets kosmos, evig vil slå klikk.

Ja, den er narkotika for kropp og sinn. Giften sprøytes ubarmhjertig inn. Følgeriktig går det nedad – trinn for trinn. Speilvendt synes det omvendt: Narrespeilets skinn.

Derfor tror du at du kommer lengre opp, når du ivrig vandrer ned mot neste «topp». Du passerer varselskilt. Leser ordet «STOPP», men forstår det ei, når sjelen er blitt «kropp».

All forgylling legges utenpå, særlig der hvor massen selv er grå. Glansen slites bort. Livet røyner på. Bare rene gullet kan bestå.

Ynglet tusen Ego-tanker i ditt sinn? Slapp du tankeløst den første inn? Hvem er nesten din – hvem er broren din? Tror du jakten din har gjort deg blind?

Andre så: «Hans liv er blitt en stadig jakt. Hans nestekjærlighet på hylla lagt. Han elsker penger, nyter deres «makt», – men ennå er det siste ordet ikke sagt.»

Gav du noe, uten tanken bak: Å tjene? Møttes andres tiltro kun med ord og stene? Så du forskjell på det falske og det rene? Tusen tomgangsvener gjør deg mer alene.

Siste natten vil for alle komme. Regning – og beregningstid vil være omme. Over kisten leses ord som lyder fromme. Disse – og et livsløp – kan bli like tomme.

Videre går livet selv. Hvem tør endre det? Glemte blir de «verdier» som du rørte ved. Glemte blir og hva mange kjente led, – I mang en grav ble også sjelene lagt ned.

Johs. V.

Borgerlønn løser ikke fattigdomsproblemet

Debatt

Av Trond J. Olsen,
leder for Kilentaksjonen i Oslo

Stortingsmann Andre N. Skjelstad fra Venstre vil innføre borgerlønn – en garantert minsteinntekt på kr. 120.000. Han hevder det vil gi en bedre levestandard for dem som er helt uten inntekt. Her har nok Skjelstad gjort opp regnestykket sitt uten fasit. De som står uten annen inntekt er sosialklientene, disse har i dag en ordning der de får dekket husleie, strøm og brensel etter regning og skal ifølge statens veiledende norm for livsopphold ha kr 4270/mnd. Igjen til mat, klær, medisin, lege, tannlege, reiser, tv-lisens, avis, telefon mm. Denne normen følges i dag av om lag halvparten av kommunene.

De fleste av landets sosialklienter bor i byer og pressområder med høye boutgifter, i Oslo er leien for en kommunal toroms bolig for vanskeligstilte ca. 7000 kr/mnd, i tillegg kommer utgifter til strøm og brensel forsiktig anslått til 1250 kr/mnd. Dette gir

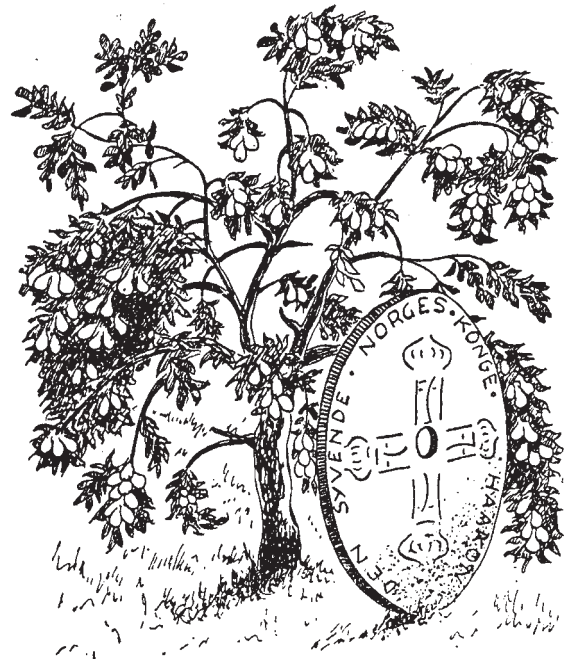
boutgifter på 99.000 kr/år, og sosialklienten i storbyen vil med Venstres borgerlønn sitte igjen med kr 1750/mnd til livsopphold. Det skal vel svært mye politisk kløkt og vel så det til for å forklare hvordan 2520 kr mindre å leve av i måneden skal gi de fattigste en bedre levestandard?

Selv har vi mye større tro på et forslag som anbefaler det stikk motsatte av borgerlønn. Det er det forslaget som Velferdsalliansen har stått på for gjennom hele forarbeidet til den nye Arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV), og som deres styreleder Leiv Mørkved gjentok i media nylig: La sosialklientene få dekket boutgiftene der de bor etter regning, og gi penger til livsopphold etter de satsene som Statens Institutt for Forbruksforskning (SIFO) anbefaler. Dette er også det eneste rettferdige, etter som boutgiftene varierer mellom by og bygd mens mat og klær koster tilnærmet det samme overalt.

I likhet med Andre N. Skjelstad som anbefaler statsråd Bjørn Håkon Hanssen å gjøre forsøk med borgerlønn i Arbeids- og velferdsforvaltningen, vil vi også gi statsråden noen anbefalinger: Få sving på den so-

siale boligbyggingen av rimelige utleieboliger, og gjør bostøtteordningene bedre. Dette vil gjøre at mange med lav inntekt og høye boutgifter slipper å bli sosialklienter. Sørg for at klientene kommer kjapt ut av sosialkontorene og over i arbeid, i varige trykdeordninger, eller til behandling for rus eller psykiske problem for dem som trenger det, det er nemlig det klientene selv vil. I dag går 50 prosent av klientene på sosialkontoret i mer enn 6 måneder og 10 prosent går der i over ett år. Juster den veiledende normen for sosialhjelp opp til SIFOs satser som er kr 6810/mnd.

Sørg for at det blir en høy grad av brukermedvirkning, sånn at den nye etaten kan ta hensyn til hvilke behov brukerne egentlig har, og ikke hva som står i Venstres program. Og kjære Bjørn Håkon Hanssen du må for all del ikke innføre noen forsøk med borgerlønn – og slett ikke på det nivået Andre N. Skjelstad og Venstre foreslår. Med så lite til livsopphold vil dette fort bli til et eksperiment med fattigfolks liv og helbred. Og akkurat det har ikke de fattigste noe ønske om nå som vi skal få en ny og moderne Arbeids- og velferdsforvaltning.

Musikalske høydepunkter

Flere av leserne er nok oppmerksom på det populære programmet: "Klar en klassiker", som kan høres hver søndag morgen i NRK P2. Ved programpostens lytterkonkurranse (hvor bl.a. undertegnede deltok) fikk vi bl.a. høre en vakker arie – med da capo påfølgende søndag.

Nettopp denne arie – av den italienske komponisten Paisiello – inspirerte fiolinspillet trolmann, Nicolo Paganini, til hans mest blendende virtuosnummer: "Introduksjon og variasjoner over Nel kor piu non mi sento". I en utmerket tysk musikkfilm: "Die Zaubergeige" (Den magiske fiolin), spilte sistnevnte en viktig rolle. I filmen, som er fra 1940-årene, spiller Will Quad-

flig hovedrollen som den geniale unge fiolinisten som deltar i en konkurranse om å vinne "Die Zaubergeige" – en unik fiolin. Oppgaven består i å spille et "uspillelig" virtuosnummer fra bladet. Dette nummer er i virkeligheten siste tredjedel av nevnte Paganini-komposisjon for solofiolin. Selv om ikke dette nevnes i filmen, hvor bl.a. flere numre av Paganini blir mesterlig spilt av Yehudi Menuhin – som den usynlige fiolinkunstner bak kulissene. Samme musikkstykke er for øvrig blitt personlig arrangert for fiolin og piano – og også innspilt på plate – av den tsjekkiske virtuos Vasa Prihoda (den finnes forhåpentligvis i NRKs platearkiv). Prihoda ble i sine unge år "oppdaget" av Ar-

turo Toscanini som utbrøt: "Om Paganini spilte så godt som denne unge mann – så spilte han visstelig ikke bedre!". Nevnte innspilling er da også uovertruffen – og formodentlig også uovertreffelig. Allerede ved de første takter av dette usannsynlige, for ikke å si utrolige fiolinspill, fornemmes den overmenneskelig/demoniske dimensjon som uttrykkes i denne komposisjon og dens fremførelse. Og man undres ikke over at Paganini samtidig var overbevist om at han måtte være impulsert av djevelen – for å kunne spille så djevlesk godt.

NRKs lyttere bør få gleden av å høre denne innspillingen

Svein Otto Hauffen

Memorandum over Arne Jenssen, Bodø

Jeg ber med dette om å få overbringe noen ord om en trofast åndsfrende innenfor Nyorienteringen.

En av nyorienteringens gode venner, min far, Arne Jenssen, gikk bort 8. august 2006. Han nådde den respektable alder på 92 år. Til tross for fortsatt åndelig vitalitet og evne til å glede og undre seg over hverdagens utfordringer, så var han fysisk sliten og trøtt. I den senere tid kunne han si at når kroppen (som han kalte vårt tempel) ikke duger lenger, så er det bare å legge seg ned. Det fantes ikke noe sentimentalitet i dette, bare en bekreftelse på livsprossens ulike sekvenser og stadier. Det er en tid for alt.....

Han sovnet stille og fredelig inn på Nordlandssykehuset i Bodø etter 14 dagers innleggelse.

Far ble tidlig interessert i BDB's arbeide og nyorientering. Han fortalte at den udogmatiske og livsbejænde forståelse av bibelens ord, som ble formidlet igjennom BDB, ble en forløsning og veiviser for han. Sterk søkende som han var i sin ungdom for å finne svar på livets forordringer og de moralske/interpersonelle forhold, opplevde han en livskrise på 30-tallet. Datidens bibelforståelse og bedehusteologi gav svært lite håp til fremadstormende og søkende ungdommer. Arvesynd, helvetesild og bokstavtro bibelforståelse ble en forferdelig tvangstrøye som far (og mange med han) måtte slite seg ut av. Da var det svært godt å bli kjent med en ny lære, som kunne se storheten og potensialet i menneskets åndelige og psykologiske utrustning.

Far brukte ofte å si at vi hele tida er på vei, vi er materiale i arbeid - og vi kan ikke stoppe utviklingen fordi vi her snakker om sjølvirk-somme og psykodynamiske universelle krefter. Utfordringen for mennesket blir selvfølgelig å erkjenne og gjøre seg kjent med (så langt man makter) disse kreftene og kunne ta de i bruk til beste for det sosiale liv og for samfunnet som helhet.

Kirkens forståelse av syndsbegrepet er en selvfølgelig del av dette bildet. Dersom synd var knyttet til ondskap og evig fordømmelse, så er det svært vanskelig å kunne vokse ut av menneskelivets barnekår; man blir hengende ved de gamle forordninger og forestillinger fordi de konserverende samfunnskraftene er livredde for å slippe løs fantasilivet og de kreative kreftene i oss. Og vitenskapen har jo sementert læren om uforanderlighet pga de enda ikke har erkjent det genuint særpregete ved oss mennesker, som skiller oss klart fra dyreriket av grensete driftsliv og selvsoppholdelsesdrift.

Svært mange forhold ved samfunnsutviklingen gjennom ca.100 år (fra psykologiens barndom v/Freud, Jung mv) forteller om enorme skapende mentale evner i virksomhet. Intet av denne utviklingen har gjort seg selv, verken materielt, teknologisk, elektronisk og også psykososialt. På den sistnevnte området går utviklingen imidlertid så sent at mange ikke klarer å få øye på de små endingene. Gjennom mitt virke som sosialarbeider har jeg lært meg å se nyanser i dette bildet.

Dessverre er det mange tvangstrøyer igjen, som hemmer og setter lokk på de sydende

krefter i menneskets psykodynamiske utrustning; som en forfeilet samfunnsøkonomi og budsjett-tenkning; overføring av makt til organisasjoner og upersonlige styringsorganer; og et offentlig tungt og kostbart byråkrati. Og konfliktløsning i samfunnslivet og mellom stater skal fortsatt løses med de gamle forordninger som militær og våpenmakt. Så lenge vi gir disse gamle forordningene og institusjonaliserte tenkningen makt og styring over oss, så vil det fortsatt gjelde at den som har makta har også retten på sin side.

For far ble en av hans vesentligste "paroler", etter at han hadde forlatt sin barnetro, at den største synd er å stå imot utviklingen. Dette gjaldt først og fremst på det mentale plan. I dagliglivet kom dette til uttrykk gjennom stor optimisme og drivkraft da han opprettet firma Elektro as i 1945. Denne tida etter at 2.verdenskrig "ropte etter forandring og utvikling". Bodø som svært mange andre steder i landet manglet det meste av materielle og tekniske hjelpemidler. Det var nok en glede for han å kunne være med bokstavelig å "bringe lys til folk" i bygd og by gjennom kraftforsyning, linjebygging og elektriske installasjoner.

Han satte uten tvil preg på sitt firma gjennom sitt bevisste forhold til personalpolitikk og arbeidsmiljø; her var alle like viktig og like verdifulle; her farget han omgivelsene gjennom sin optimisme, inkluderende og tilgivende innstilling til alt og alle.

Far så noe genuint og uforfalsket i alle mennesker, og han utfordret deres samvittighet og storhet ved å gi alle en sjanse hvis de hadde

forbrudt seg (syndet) på noen måte.

Elektro AS er i dag et bunnsolid firma med over 200 ansatte, og Nord-norges største installasjonsbedrift.

Som far, så sønn, heter det. Jeg lot meg tidlig inspirere av Nyorienteringens, og fant en masse grokraft i dette som jeg har tatt med meg videre i livet. Det som beforder vekst og utvikling, som åpner menneskesinnet slik at vi tar i bruk våre psykodynamiske evner og utrustning, har alltid livets rett. Men vi trenger også å hjelpe hverandre til å se storheten og mulighetene i disse kreftene.

Jeg tror på livet etter døden i den forstand at vår ånd og våre tanker vil leve videre. Far lever således videre i beste henseende, fordi han hadde disse udødelige og universelle åndskreftene i seg, og han tok de i bruk til beste for seg, sin familie, sin bedrift og alle de han møtte på sin vei.

Vi lyser fred over min far, Arne Jenssens minne.

Helge Jenssen
Bodø

PS! Jeg ber om at de respektive redaksjoner avviker fars abonnement på Samfunnsliv samt Alternativt samfunn. Men jeg vil selvfølgelig opprettholde mitt abonnement på Samfunnsliv, og ønsker å få opprettet abonnement på Alternativt Samfunn

Det har også noe med kjønn å gjøre

- Per Are Løkke, du nevner ofte at teorier om kjønn er for lite i fokus når vi skal prøve å forstå samfunnsproblemer. Mener du at slike teorier kan komme til nytte når vi skal finne ut av atferdsforstyrrelser i skolen?

Av psykolog
Per Are Løkke

- Ja, jeg tror det. Generelt mener jeg at kjønnsnøytrale teorier kan tildekke reelle samfunnsproblemer. Teorier om kjønn, som vel først og fremst er sprunget ut av kvinneforskningens miljø, kan ofte handle om vanskelige, litt ubehagelige faktorer som makt, maskulinitet, overgrepssituasjoner osv. Slike teorier blir ofte satt litt på sidelinjen, fordi en seriøs vurdering av dem kanskje vil kreve større og mer inngripende endringer enn de fleste er klar til å gå inn i.

Når det gjelder atferdsforstyrrelser i skolen, må vi se i øynene at dette nok først og fremst er et problem som gjelder gutter. Så bør vi jo se litt nærmere på hva dette kan komme av. For øvrig er det kjent at 60-80 % av saker for barn opptil 12 år ved barne-psykiatriske poliklinikker gjelder gutter. Jeg synes vi burde finne begreper, teorier og tanker om hvorfor det er slik, og utifra dette finne ut hvorfor det er så mange unge gutter som strever med tilværelsen, og hvordan man kan få kontakt med dem.

Manglende emosjonell oppdragelse

Slik jeg ser det, er det et grunnproblem i vår kultur at gutter ikke har fars/mannstradisjoner, verken hjemme, eller i barnehage og skole, som kan gi gutter en emosjonell oppdragelse, det vil si å lære hva det vil si å bli kjent med seg selv, sine følelser, hvordan lære å uttrykke seg og gi plass til andre. Gutter lærer om prestasjoner, om å handle, være tøff og sterk i isolerte situasjoner, ikke i forskjellige situasjoner, overfor forskjellige mennesker. Dette er nok fremdeles gjennomgående. Derfor blir mannsidentiteten veldig sårbar; den fungerer innenfor isolerte områder, men utenfor disse blir det truede. Da er ofte taushet og/eller aggresjon svaret.

- Men det har endret seg mye i kjønnsrollene i de senere årene?

- Ja og nei. Fremdeles er det ikke slik at fedre og mødre deler likt fra første stund. I de fleste familier er gutter sammen med moren de første årene og har en nær kontakt til henne. Men så når guttene på et visst tidspunkt må bryte med denne nærheten for å gå videre på sin egen utviklingsvei som gutt og mann, så finnes liten veiledning for dem, og de går rett ut i et tomrom. Da kan de bli både urolige, sinte og aggressive. Vi har ofte hørt for eksempel alenemødre beskrive den gode kontakten de hadde med gutten sin, for så plutselig å se en forvirrende forandring hos barnet. Akkurat da tror jeg det

skjærer seg for en del gutter: de har behov for veiledning i sin emosjonelle utvikling, en støtte av en far, som lærer dem ikke bare om fotball og fiske, som ikke bare jobber, trimmer, bygger osv, men som viser seg selv, med følelser og tanker både i forholdet til mor og i forholdet til egen far. I samme fase begynner kanskje mor å jobbe... eller hun får kanskje en ny kjæreste etter en tid alene med gutten... og det er ikke noe som kan ta over den kontinuiteten gutten hadde i forhold til mor... Gutten går ut i tomrommet hvor han møter kravet om ikke å være pyse, ikke være en pingle, en taper... og han vet ikke hvordan. Da kommer rastløsheten, raseriet, han lukker ørene, han hører ikke hva mor sier, han blir rasende hvis han ikke får det som han vil... Disse negative faktorene kan ikke mor så lett gjøre noe med, for de er først og fremst en søken etter kontakt i en mannlige verden.

Når dette er mange gutters problem i dag, om far bor i familien eller ikke, får vi lett tausheten, aggresjonen, lukketheten, fantasiene - som du så ofte ser hos menn.

Vekk fra alt som kan være kvinnelig

- Det blir ofte sagt at det burde finnes flere menn i barnehage og skole...

- Ja, dette er et dilemma. Også i videregående skoler begynner det å tynnes ut for menn. Hvis kulturen i skole og barnehage heller ikke tilbyr gutten noen mannsmodeller, blir det problematisk for ham å utvikle et modent, voksent følelsesliv. Det blir noen viktige elementer som mangler, både for gutter og jenter.

- Det ser ut til at det særlig er i det siste tiåret at forholdene har forverret seg, og problemene har økt i skolen. Kan du se noen direkte årsak til det?

- Det er for så vidt ikke noe nytt å snakke om problemet med å sivilisere de ville guttene. I hele dette hundreåret har man klaget over gutter som er brutale og slåss, som ikke tar hensyn og ikke hører på andre. I dag har vi igjen fått en diskusjon omkring brutaliseringen av samfunnet og de ville guttene. Det er jo gutter stort sett som gjør gater, skolegårder og andre sosiale rom trygge med sine gjenger og truende vendetaer. Så på den ene siden ser det ut som om det alltid har vært vanskelig å «temme» guttene fordi deres uttrykk ofte får en aggressiv, truende og brutal form. De er identifisert med hypermaskulinitetens idealer. De har ikke møtt en mann- eller farstradisjon som har lært dem andre måter å uttrykke sine ofte svært vonde og såre liv på.

På den andre siden ser det ut som om volden i dag øker.

Den danske forfatter Bertill Nordahl har skrevet mange bøker omkring denne problematikken. Hans hypotese er at når kvinner tildeles ansvar for flere og flere av dagens oppvekstmiljøer, så vil oppvoksende gutter og menn danne aggressive ghettoer som forsvar mot den «føyte» kvinnedominans. Her, i utkanten, langt borte fra morkvinnen kan de skape identitet som spiller maskuliniteten. Nordahl

hevder at denne tendens til brutalisering og marginalisering av gutter og menn bare vil øke i årene fremover.

Det ser ut som om menn har, og alltid har hatt en forunderlig forestilling omkring sin maskulinitet. Der som mannen kommer for nær det kvinnelige, trues hele følelsen av identitet. Guttemannen står i fare for å miste hele seg selv og bli forvandlet av kvinnen til myk, svak, feminin og kraftløs. Denne skjørheten blir så aktivert i perioder med kvinnelig fremgang i kulturen, og den eneste løsningen blir å komme seg vekk. Nordahl peker på en svært interessant side ved maskuliniteten samtidig som jeg tror han overdriver sine fremtidsscenarier.

Det er viktig å fokusere på menns ansvar i dette. Når det ikke eksisterer en emosjonell oppdragelse som overleveres fra mann til mann og fra fedre til sønner, blir menn aldri trygge på sin relasjonelle identitet. Gutter og menn begrenses i sitt uttrykksregister og blir tause, stumme, rasende, fastfrosne roboter i sitt følelsesliv. Det blir galt å hevde at det er pga kvinnens fremmarsj at guttene og mennene blir truet. Truselen ligger i at menn aldri kulturelt sett har tatt ansvar for sin emosjonelle oppdragelse. Dette i ferd med å endre seg noe. Stadig flere menn bryter grenser og oppdager viktigheten av det emosjonelle livet. Da blir også styrkeforholdet til andre mer uvesentlig, og kvinnen blir ikke lenger en drage som når som helst kan omgjøre dem til små skrikende gutter. De er blitt frie i sine liv.

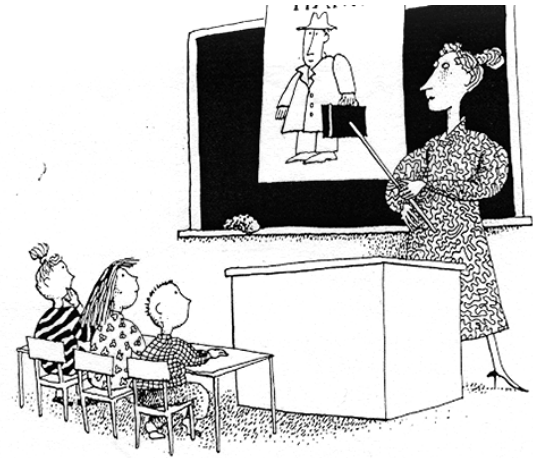
Men hva gjør vi her og nå?

For å møte gutter som utagerer med aggresjon, trusler, mobbing og ugjenomtregende taushet må den voksne først og fremst være en trygg person med en følelse av indre autoritet. Det er svært mange voksne som naturlig nok føler seg hjelpeløse, redde eller morderisk rasende når de står overfor guttekulturens skremmende uttrykk. I disse guttenes hypermaskuline verden plasseres voksne i hierarkier av styrke og tøffhet. Når de så blir møtt med en ekte voksen autoritet som kan «språket»... - vil muren de har bygd opp rundt seg selv, rase sammen, og deres ofte vonde liv kommer i tale.

Jeg tenker at det er flere ting som kan gjøres for disse guttene i skolen i dag:

Det er nødvendig med mer kunnskap om kjønn i skolen. Selv om alle er forskjellige, er det svært mange fellestrekk som går igjen i «vanskelige gutters» atferd. Likeledes er det nødvendig å vite mer om hvilke «kanaler» man når inn til disse guttene med og hva som aldri nytter.

Det burde være innført egne fag der gutter ikke bare flokker seg rundt prestasjoner eller håndverk, men der de rett og slett lærer å gjennomskue de maskuline fiksjoner som herjer i så mange gutters og menns liv. Jeg har hørt om og selv vært med på å sitte sammen med unge gutter som åpent begynner å fortelle om sine liv og følelser. Det gjør inntrykk da å høre hvor mange som sier at dette gjør vi aldri i noen andre sammenhenger. Det gjør også inntrykk å se

hvordan det aggressive uttrykk blir en universalløsning for nær sagt alle problemer i fraværet av en nærværende mannstradisjon som innvier dem i andre følelsesuttrykk.

Jeg har møtt mange gutter som kronisk går med følelsen av å være taper i et abstrakt skolefelt og som svarer med aggressiv utmeldelse. Men i det samme gutten får sine «mekkesaker» eller går sammen med en håndverker, faller han straks til ro. Han opplever å mestre. Det er en skandale for gutter at de praktiske fag er blitt så redusert i dag.

Vi ser hvor dårlige tilbud som eksisterer. Ved siden av poliklinikker, psykiatriske institusjoner eller for-

skjellige opplevelsesstilbud finnes det svært lite av tilbud hvor vanskelige gutter kunne være for å utvikle det som skal til for å gjennomføre en skolegang. Tilbudene blir enten for «psykiatriske og patologiserende» eller for opplevelsesfokuset. Det disse guttene trenger, er mennesker som går i nærkontakt med deres smertefulle liv og finner frem til deres ressurser i den tid som er nødvendig, og i samarbeid med deres nærmiljø. Det er i dag nødvendig med hus, miljøer og rom som kan gi guttene et reelt tilbud, slik at de kan komme på sporet igjen av sine liv.

(Sinnets Helse 4/98)

SAMFUNNSLIV for 10 år siden

Livstreet – Kunnskapstreet – Syndefallet

Ei av sidene med syndefallet slik me kjenner det frå Bibelen: Dei skulda på kvarandre. Kvinna skulda på «ormen», mannen skulda på kvinna – og Gud. Dette er fortalt på ein måte som alle kan forstå. Og dei forstod den gongen. Dei fekk skuldkjensle. Ja, var det ikkje difor dei greip til «fikenbladet», og ville gøyme seg for Gud? Ein kvar taktsam lesar idag, kan vel ikkje ha vanskar med å skyne kva det gjaldt – og gjeld? At den seksuelle drifta tok styringa! Difor har menneskja hausta so mykje sveitte, blod og tårer. Men menneskja skulle ein gong vinne over å vere trelar under driftslivet. Det var dette Jesus tala om for 2000 år sidan: Vinne over driftslivet!

Men i vår tid vert dette «dyrka», som aldri før! Og sjølv om fylgjene er openberre, og vonde, vert det ikkje sagt klårt nok, av dei som burde vite. Har dei late seg vill-leie? Har dei gjort Jesus til noko anna enn det han sjølv sa at han var: Sanningsvitne. Peikte på sanninga som vegen til rettferd, og den fred som då kjem som den gode frukt.

Det er sjølvdåring (sjølvbedrag) å tru på ein slags «søtejesus». Som «snillist» som har betalt for «alt».

Nei, lær å sjå Jesus som sann vitskapsmann som tala tankeklårt om natur- og livslovene! Og om dei vonde fylgjer med å gjere i strid med den indre gudgjevne lov i samvitet over medmenneskje og medskapningar. Då det var tale om styringa av den seksuelle drift (lyst), sa han at «Ingen ting er umogeleg for Gud». Dvs. at når menneskja vert sant medvitne om sitt eige livsansvar, ein kvar, då vert det sjølvsaft for alle, at den seksuelle drift må styrast. For det er ingen som vil det vonde, men som naturleg nok må verte resultatet, av det laussleppte driftslivet, som me ser og veit.

5.9.96

Sigurd Lyngstad

Noen trekk ved et bærekraftig samfunn

Jeg skal nå nevne enkelte karakteristika jeg mener må prege en bærekraftig verden samt en del forslag til tiltak som bør settes i verk. Mange av disse forslagene blir i økende grad diskutert av internasjonale miljø- og utviklingsbevegelser. En rekke

av punktene nedenfor vil man finne igjen i Worldwatch Institutes oppsummering av hvilke krav instituttet på mer naturvitenskapelig grunnlag mener må stilles til et bærekraftig verdenssamfunn om se- nest 40 år (se siste kapittel i State of the World

1990) (54)). Ny Økonomi kan forøvrig sies å være et forsøk på å utvikle og fremme en økonomi som kan føre oss i retning av det Worldwatch hevder er nødvendig hvis vi skal få et bærekraftig verdenssamfunn.

Av Jacob Bomann-Larsen

Solenergi og jordvarme

Når det jelder energi kan ikke verdensøkonomien lenger drives av kull, olje, naturgass eller kjernekraft. De globale karbonutslippene må skjæres ned til 2 milliarder tonn, i følge Worldwatch Institute. Det er omlag en tredjedel av dagens utslipp. Solenergi og jordvarme må være en hjørnestein i et bærekraftig energisystem. Både i i-land og u-land må energiproduksjonen bli mye mer desentralisert enn i dag.

Redusert transportbehov - færre biler

Antall biler og bilens betydning må vesentlig reduseres. Transportbehovet på reduseres, bl.a. gjennom kortere økonomiske sirkler og redusert avstand mellom arbeidsplass og hjem. Telekommunikasjonene vil kunne erstatte mye av den energikrevende reisingen.

Ny type byutvikling. By og land

Det må bli en bedre balanse mellom by og land. Hittil har byene utviklet seg på basis av fornybare energikilder.

Resirkuleringsanlegg

Avfallsreducerende resirkuleringsanlegg må erstatte dagens søppeltømming. Resirkuleringen må bli billigere enn å kaste søppelet.

Framtidens råvarer

Resirkulerte råvarer må bli industriens viktigste råvarer. Avfallsmengden må bli sterkt redusert.

Bærekraftighet erstatter vekst

Bærekraftighet må erstatte vekst som den økonomiske politikens overordnede mål.

Indikatorer for framskritt

Bruttonasjonalproduktet må bli omdefinert slik at forbruk av ressurser blir betraktet som kapitalslit og ikke som inntekt, og det må bli supplert med andre bærekraftige indikatorer som mål på framskritt. I et slikt perspektiv er det kanskje riktigere å kalle oljeinntektene for oljekostnader. Dvs. tæring for formue. Forbruk av verdier. Vi må få utviklet et bærekraftig definert inntekts- og kostnadsbegrep for samfunnet slik at vi kan finne en termostad for den rette størrelsen på den fysiske dimensjon av samfunnsøkonomien, - på tilsvarende måte som vi har det i bedrifts- eller mikroøkonomien. Hele mikroøkonomien dreier seg jo ikke om noe annet enn variasjoner over temaet: å finne den optimale produksjonsstørrelse. Den rette eller optimale størrelse på samfunnsøkonomien vil i prinsipp være der samfunnsgrensekostnaden er lik samfunnsgrenseinntekten sett i et bærekraftig og langsiktig perspektiv.

Man bør også se på forholdet mellom makro- og mikro-indikatorer, bl.a. forholdet mellom nasjonale og lokale utviklingsindikatorer. Gjør man ikke det, kan man få helt feil inntrykk av utviklingen. Da kan man

f.eks. risikere at eksporten for et land har steget ett år i følge macro-indikatorene, mens virkeligheten kanskje er at visse storbyer har hatt en enorm eksportøkning mens resten av landet har opplevd en katastrofal eksportnedgang. Eller kanskje inntekt pr. person (nasjonalinntekt delt på folkemengde) har steget ett år, mens i virkeligheten han inntekten til en minoritet kanskje gått rett i været samtidig som inntekten til flertallet er blitt vesentlig redusert. Å være sterkt opptatt av utvikling pr. capita (dvs. gjennomsnittlig utvikling) er omtrent like meningsfullt som han som hadde beina i fryseboksen og hodet i stekeovnen og gav uttrykk for at gjennomsnittlig hadde han det bra.

Ny teknologisk retning

Vi trenger en ny retning for de tekniske framskritt, en som presser flere tjenester ut av hver ressursenhet, i stedet for en som bare pøser mer ressurser gjennom systemet.

Ny livsstil

Vi må legge om til en mindre forbruksorientert livsstil.

Bruk av jorda

I en bærekraftig verden må man bruke jorda intensivt, men i overensstemmelse med prinsippene for biologisk stabilitet.

Utvikling på landsbygda

Landsbygda må bli mer mangfoldig enn i dag. En løsning på storbyproblemene i u-land forutsetter bærekraftig økonomisk utvikling på landsbygda.

Tilpasset teknologi (appropriate technology)

Bærekraftig utvikling forutsetter at tilpasset teknologi erstatter sofistikert vestlig kapital- og energiintensiv teknologi. Tilpasset teknologi er

relevant både i i-land og u-land. (55), (56), (57). En teknologi regnes som tilpasset når den fremmer kulturell og sosial utvikling og økologisk regenerering.

Jordreformer

Store landeieendommer i tett befolkede jordbruksområder må stykkes opp og omfordes til det fattige flertallet. Mens de statlige skoger og beiteområder bør gis tilbake til lokalbefolkningene og landsbyene.

Kooperativ self-reliance og gjeldskrisen

Bærekraftig utvikling i den tredje verden forutsetter en omlegging fra sterk eksportvektororientering til en kooperativ selvutviklende og selvberende (self-reliant) utvikling. Dette kan bare komme i stand hvis gjeldskrisen blir løst. Strategier for en slik omlegging bør utvikles.

Nye yrker

Omskolering og nye typer utdanning og yrker må erstatte mange av de gamle. Det vil være nødvendig med en redefinering av hele arbeids- og sysselsettingbegrepet der man bl.a. vurderer hva som er meningsfullt og bærekraftig arbeid og hva som ikke er det.

Den uformelle sektor

Ubetalt arbeid er i prinsipp like verdiskapende som betalt arbeid. Det bør bli en løser forbindelse mellom arbeid og inntekt. Den formelle økonomien bør ikke lenger ekspandere på bekostning av den uformelle.

Garantert minsteinntekt

Det bør utredes mulighetene som ligger i en innføring av en ubetinget garantert minsteinntekt for alle til avløsning av svært mye av det eksisterende kostbare og innflokke trykkesystemet.

BERTRAM D. BROCHMANN – den store sosialreformatoren i Norge

Bertram Dybwad Brochmann (1881-1956) var prestesønn og utdannet gartner. Han reiste land og strand rundt og prekte om en ny samfunnslære. En lære som talte Staten og Kirken midt i mot.

For Brochmann var statsmakt, pengemakt og religion menneskehetens nye avguder. Disse molokene som han kaller dem, knebler friheten og folket. Brochmann bygger sin nye samfunnslære på en radikal forståelse av Kristus og evangeliene.

Brochmann innførte i sin samfunnslære begreper som "to slags fantasi" (den ukontrollerte og den kontrollerte) og "to slags virkelighet" (den objektive skapt av Gud og den relative skapt av mennesker). Gjennom 40 år utga han mer enn 40 bøker om sin nye samfunnslære. Det vakte stor oppsikt da han i sitt åpne brev til Adolf Hitler i 1937 gir uttrykk for at Hitlers undergang er viss, hvis han fortsetter å følge det makt- og voldsprinsipp han hadde slått inn på. Brochmann hadde dessuten også hjulpet den jødiske Helene Harand i hennes kamp mot Hitlers jødeforfølgelser, og han hadde holdt offentlig foredrag om dette i Wien. Brochmann var derfor uønsket i Berlin.

Så bryter 2. verdenskrig ut, og noen måneder senere står tyskerne etter et kappløp med engelskmennene som okkuperer av Norge, mens Konge og Regjering rømmer til England med gullbeholdningen og lar folket i stikken. Om dette sier Brochmann sin hjertens mening i et radioforedrag i juli 1940 - mer enn en måned etter at krigstilstanden mellom Norge og Tyskland var opphørt ved den norske hærs kapitulasjon, og okkupasjonsstilstand var inntrådt. Han angriper også Englands kyniske holdning overfor Norge. Hensikten med Brochmanns radioforedrag var for det første å motarbeide Quisling, dernest å fremheve Hitlers riktige økonomi-politikk mot plutokratiet. Dette for å komme på talefot med okkuperantene som han hadde tett inn på livet, og for med det å skjerme sine tilhengere i Norge. Han var den første politiker som tok Jesu budskap om å "elske sine fiender" og ikke bare gå én mil med dem, men to, alvorlig. For dette ble Brochmann etter krigens slutt tiltalt og dømt ved det "rettsoppgjør" som av den tilbakevendte Regjering ble iscenesatt overfor 99.000 nordmenn. Brochmann tok som de tusenvis av andre sin fengslesstraff som et utslag av den politiske forfølgelse han var utsatt for. Av ukjente årsaker ble han brått sluppet ut av arrest etter knapt 6 måneders soning.

I sin bok "Til mentalundersøkelse" (1947) beskriver han dette årelange marerittet som norske myndigheter utsatte ham for. "Rettsaken mot B.D.B." (1947) viser i sin fulle bredde hvor parodisk det hele var.

Samfunnsliv

Redaksjon og ekspedisjon
6150 ØRSTA

Abonnement i hele Norden
Kr. 500,- pr år
kr. 250,- pr halvår

Annonsepris kr. 4,- pr mm
1. side kr. 4,50 pr mm

Abonnement kan tegnes
ved poststedene eller
direkte i ekspedisjonen

Sats og trykk:
Møre-Nytt, Ørsta